

AAB International Virtual Academic Conference:
Second Edition

Westernization, Europeanization and identity formation in the Western Balkan countries

BOOK OF ABSTRACTS

23 October 2021
Pristina, Republic of Kosovo

*In partnership
with*

Konferenca Ndërkombëtare Shkencore Virtuale Kolegji AAB: Edicioni i dytë
International Virtual Scientific Conference AAB College: Second edition

Evropianizimi, orientimi perëndimor dhe ndërtimi i identitetit në Ballkanin Perëndimor

Westernization, Europeanization and
identity formation in the Western
Balkan countries

Libri i Abstrakteve

Book of Abstracts

23 Tetor 2021 - 23 October 2021

Kolegji AAB

CILËSI. LIDERSHIP. SUKSESI!

Në bashkëpunim me

In partnership with

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITA DI BOLOGNA
DEPARTMENT OF THE ARTS

Westernization, Europeanization and identity formation in the Western Balkan countries

The processes linked with the Europeanization of the western Balkans are often understood in terms of the post-socialist political, economic and societal transformations of the region following the disintegration of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (SFRY: 1945-1991). Throughout its existence, the identity building politics of the socialist state converged around the philosophy of *brotherhood and unity*. This ideological principle was formulated as the foundational basis of Yugoslavia's tolerant interethnic policies. As Detrez explains (1996, 1999, 2019), this philosophy cultivated the co-existence of a dualistic identity with adherence to the overarching socialist state on the one hand (the notion of 'unity') while maintaining allegiance to a distinctive ethno-national community on the other (the notion of 'brotherhood'). The nationalist forces that violently reappeared in the 1980s ended the delicate civic-ethnic balance of Yugoslavia's distinctive constellation and contributed to the dissolution of the Yugoslav unity based on the overarching cause of socialism. Subsequently, the nation-building efforts of the countries that emerged from the remnants of the Yugoslav state each held the promise of democratization, westernization and eventual EU accession. In a similar vein, the end of communist rule in Albania opened borders and paved the way for increased Europeanization.

It is at the intersection of nation-state building and aspirations for increased European integration that we situate the thematic focus of this conference. The post-socialist dynamics of state reconstruction have been multiplexed in the Balkans, often oscillating between deep-rooted national(ist) ideologies and integrative European trends (Kolsto 2014). Accordingly, matters of Europeanization, westernization and identity building will be considered from a broad-spectrum perspective that involves the scholarly insights of researchers from different academic and scientific domains. In this respect, the post-socialist transformation of the Southeast can be closely interlinked with the areas of economics rendering attentive focus on the struggles for economic growth and privatization in the post-socialist sphere. Likewise, policymaking and governmental administration as areas of academic research are also embedded in European notions of identity construction. Language ideology, policy and practice can similarly be discussed in the European

context of civic inclusion (Demaj 2019). Another area of research includes architecture and the arts. Focus can be given to how different government instances have attempted at shedding public and cultural urban spaces from the socialist-style aesthetics connected with their Yugoslav past. Attempts to westernize the national image of the region by refurbishing the cityscapes with modern buildings and cultural objects is also a topic of interest, which can be examined from an architectural lens. The disciplines of Social Sciences, Humanities and Psychology can bring valuable research insights in areas relevant to interethnic harmony, reconciliation, as well as diversity and inclusion as a premise for enhancing principles in accordance with the Europeanization of civic life.

Organizimi Organisation

Chair: Dr. Bujar Demjaha – Rector, AAB College

Co-organiser: Dr. Uanela Demaj – Vice Rector for Science and Research, AAB College

Anëtarët e komisionit organizues Members of the local organizing committee

Stafi menaxherial dhe akademik i fakulteteve përkatëse në Kolegjin AAB
The managerial and academic staff of the respective faculties at AAB College

Dr.Uanela Demaj
Prof. Asst. Dr. Venera Lljunji
Prof. Asst. Dr.Aida Alla
Prof. Ass. Dr. Gazmend Abrashi
Prof. Asst. Dr.Hysen Kasumi
Prof. Asst. Dr.Naim Telaku
Prof. Asst. Dr.Petrit Bushi
Prof. Asst. Dr.Veton Vula
Prof. Asst. Dr.Medain Hashani
Z. Fitim Aliu

Anëtarët e komisionit shkencor
Members of the scientific committee

Prof. Asst. Dr. Lulzim Tafa, Kolegji AAB/AAB College, Kosovo
Dr. Bujar Demjaha, Kolegji AAB/AAB College, Kosovo
Prof. Assoc. Dr. Besnik Pula, Virginia Tech, SHBA/USA
Prof. Dr. Ozan Gülhan, Ostim University, Turqi/Turkey
Prof. Dr. Leke Sokoli, Albanian Institute of Sociology, Shqipëri/Albania
Prof. Dr. Artan Nimani, Universiteti i Gjakovës/University of Gjakova
Prof. Dr. Hysen Sogojeva, Universiteti I Shkencave te Aplikuar, Ferizaj,
Kosovo
Prof. Dr. Griselda Abazaj, Universiteti Aleksander Moisiu, Durrës,
Albania
Prof. Asst. Dr. Venera Lljunji, Kolegji AAB/AAB College, Kosovo
Prof. Asst. Dr. Shemsedin Vehapi Kolegji AAB/ AAB College, Kosovo
Dr. Uranela Demaj – Kolegji AAB/AAB College, Kosovo
Prof. UP Dr hab. Andrzej Ryk, Pedagogical Univeristy of Cracow, Poland
Dr Inż. Łukasz Tomczyk, Pedagogical Univeristy of Cracow, Poland
Dr. Dobri Petrovski, St. Kliment Ohridski University

Kontribues të dalluar
Distinctive contributors

Stafi menaxherial dhe administrativ në Kolegjin AAB
The managerial and administrative staff of AAB College

Z. Zija Rexhepi, Vice Rector for Administration and Public Relations
PhD Cand. Ilirjana Geci
Z. Samir Dalipi
Z. Lirigëzon Selimi
Manjola Lubishtani

Table of Contents

Ndikimi i kredive joperformuese në rritjen ekonomike në Kosovë <i>Adelina Gashi, Roberta Bajrami & Kosovare Ukshini</i>	13
Sfidat e qeverisjes në marrëdhëniet ndërkombëtare dhe përshtatja e rendit të ri botëror <i>Afërdita Bekteshi</i>	14
Unemployment, the labor market and the impact of subsidies on the reduction of unemployment in Republic of North Macedonia <i>Agim Beqiri</i>	15
Linguistic uniqueness in the language of advertisements in the context of Kosovo <i>Aida Alla</i>	16
Perceptimi i korrupsionit në qeverisjen lokale. Rast studimi: Komuna e Lipjanit <i>Albulena Brestovci</i>	17
The paradox of excess liquidity in European emerging and transition economies <i>Albulenë Kastrati</i>	18
The Albanian media. Three Stages of the Evolution and the Dominance of the owners Interest. <i>Arber Hitaj</i>	19
Aluzionet dhe roli i tyre në orientimin perëndimor të diskursit politik shqiptar <i>Ardita Dylgjeri</i>	20
The impact of rural tourism development on Balkan development <i>Arta Kadriu</i>	21
Qëndrimi i Serbisë ndaj kryengritjeve shqiptare të viteve 1908-1912 <i>Astrit Sahitaj</i>	22
Migracioni i fuqisë punëtore, rast studimi vendet e Ballkanit Perëndimor <i>Atdhetar Gara, Driton Qehaja & Genc Zhushi</i>	23
Different conditions for Kosovo EU integration equal to unequal treatment of the states <i>Bashkim Rrahmani & Majlinda Belegu</i>	24
Eurokracia dhe Ballkani Perëndimor <i>Behar Haziri</i>	25

Governments' economic responses to the COVID-19 pandemics for protection of the small and medium enterprises: A comparative analysis	
<i>Besnik Saliu</i>	26
Ligjërimi europian në Shqipëri	
<i>Blerina Fusha</i>	27
Gender and intercultural sensitivity: analysis of intercultural sensitivity among primary school teachers in North Macedonia	
<i>Bujar Adili and Gëzim Xhambazi</i>	28
The equivalents of Phrase, Clause and Sentence in French and Albanian	
<i>Dervish Alimi</i>	29
Shpërbërja e Jugosllavisë dhe shtet-ndërtimi i vendeve të Ballkanit	
Perëndimor	
<i>Detor Berisha</i>	30
The effect of active labor market policies in Kosovo on reducing the unemployment rate and promoting the economic growth of the country	
<i>Donat Rexha, Besime Ziberi and Alban Hetemi</i>	31
Jugosllavia në rrjedhat gjeopolitike të kohës dhe kundërthëniet Lindje dhe Perëndim	
<i>Ruzhdi Jashari dhe Donika Hoti</i>	32
Struggling female identity in totalitarian societies – the case of The Handmaid’s Tale by Margaret Atwood	
<i>Elena Kitanovska-Ristoska</i>	33
Sfidat nëpër të cilat po kalon Kosova drejt integritit në Bashkimin Europian	
<i>Elheme Peci</i>	34
Reformimi legjislativ i veprimtarisë së Administratës Publike në Shqipëri, në kuadër të procesit të integritit në Bashkimin Europian	
<i>Elona Hoxha</i>	35
Roli i administratës në hartimin dhe zbatimin e politikave publike	
<i>Elsa Zyberaj</i>	36
Strategies that affect to support English language learners in acquiring a foreign language	
<i>Arlind Koçi & Emilda Roseni</i>	37
Korrupsioni në Kosovë	
<i>Enver Gërguri</i>	38
Teaching and Learning leadership by using the leadership-competency model	
Drenica	
<i>Fadil Çitaku</i>	39

Ndikimi i aktiviteteve vullnetare në zhvillimin e turizmit përmes mbrojtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore në Kosovë	
<i>Dr.sc.Fatmir Hoxha</i>	40
The role of language and identity in the field of disclosure of cultural studies	
<i>Fatmir Ramadani</i>	41
Sfidat e bizneseve kosovare në liberalizimin e tregut në Ballkanin Perëndimor	
<i>Fidan Qerimi, Arbëresha Behluli dhe Fëllanzë Pula</i>	42
Identifikimi i problemeve aktuale në bizneset e vogla dhe të mesme në komunën e Gjilanit	
<i>Fitore Selmani</i>	43
Promovimi i trashëgimisë kulturore, një mundësi e mirë për zhvillimin e turizmit	
<i>Gentiana Gashi</i>	44
Viktimat e regjimit komunist në Shqipëri të “Gjëmia e mbytur”	
<i>Gjylë Totaj Salihu</i>	45
Initiatives on sustainable tourism for the reception of migrants	
<i>Giuseppe Maino, Isber Sabine, Donatella Biagi Maino</i>	46
Documenting architecture. From 3D simulations to virtual restoration	
<i>Giuseppe Maino, Donatella Biagi Maino</i>	47
Analysis of the impact of USA in Kosovo and Afghanistan from the perspective of “clash of civilizations”	
<i>Gurakuç Kuçi</i>	48
Zhvillimi i vlerave turistike të shpellës së Gadimes, mundësi zhvillimi të qëndrueshëm turistik në Kosovë	
<i>Hysen Sogojeva</i>	49
Rrugëtimi i Ballkanit Perëndimor në Bashkimin Evropian: Sfidat, identiteti dhe patriotizmi	
<i>Ilda Budlla</i>	50
Pasqyrimi i sferës publike evropiane në mediet kombëtare	
<i>Ilire Zajmi dhe Zija Rexhepi</i>	51
Kosovo’s national disability education policies and their alignment with the European Disability Strategy	
<i>Ilirjana Geci</i>	52
Edukimi i vlerave identitare nacionale dhe qytetarisë në kurrikulën shkollore në Republikën e Shqipërisë	
<i>Irgen Xhyra</i>	53

Identiteti kombëtar i trajtuar në tekstet e qytetarisë para dhe pas viteve '90 në Shqipëri	
<i>Nada Kallçi & Fatmira Mulliçi</i>	54
The multiplicity of architectural identities; Space and Matter, and forms of transformation	
<i>Kaltrina Jashanica</i>	55
Avancimi dhe perspektiva e integritit të Kosovës në Bashkimin Evropian	
<i>Mustafë Kadriaj, Gurakuç Kuçi & Kastriot Veselaj</i>	56
Rëndësia e anëtarësimit të Republikës së Kosovës në Organizatën Ndërkombëtare Policore INTERPOL	
<i>Kenan Idrizaj</i>	57
The European Future of Albania and Kosovo as Western Balkan countries	
<i>Laura Agolli</i>	58
Identiteti vs. qytetërimi; një qasje teorike dhe empirike	
<i>Lekë Sokoli</i>	59
Creating a video word cloud in EFLT	
<i>Lela Ivanovska & Isa Spahiu</i>	60
The Demographic, Socioeconomic, and Political Determinants of Migration Aspirations Among Young People in Kosovo	
<i>Linda Abazi Morina</i>	61
The Diaspora vote important for the national development of Albania	
<i>Luljeta Mersinaj</i>	62
Sistemi financiar dhe bankar në Shqipëri pas rënies së regjimit komunist	
<i>Malvina Kosova</i>	63
An Expression of Resistance in Naming. A case study of Albanian anthroponyms in Kosovo during the 1990s resistance	
<i>Marika Butskhrikidze</i>	64
Kultura politike totalitare si pengesë e proceseve europianizuese të Shqipërisë	
<i>Matilda Pajo</i>	65
Periudha e pandemisë (Covid-19) dhe transformimi i hapësirave publike	
<i>Medina Spahiu Çeko</i>	66
Vlerësimi i hapësirës fizike urbane për persona me aftësi të kufizuara	
<i>Medina Spahiu Çeko</i>	67
EU Common Foreign and Security Policy - before and after Lisbon	
<i>Mersel Bilalli</i>	68

The importance of English in Higher Education in Kosovo	
<i>Mirsad Suhodolli</i>	69
What is the external business perception by foreign investors? A study of foreign firms in Kosovo	
<i>Nakije Kida</i>	70
Sfidat e Marrëveshjeve mbi Integrimet e Ballkanit Perëndimor në BE	
<i>Nazmi Ibali</i>	71
Politeness strategies – a means for building women’s identity in Gothic novels	
<i>Elena Boshevska & Silvana Neshkovska</i>	72
Europeanization of the polity? The case of Albania	
<i>Nysjola Dhoga</i>	73
Gjykatat Kushtetuese në demokracitë e reja: mësimet nga Kosova	
<i>Përparim Gruda</i>	74
Rules of the Kosovo economy, in relation to the legislation of the European Union	
<i>Remzi Smajli</i>	75
Media dhe identiteti në epokën e globalizmit	
<i>Rexhep Suma</i>	76
The challenges of the labor market during the pandemic outbreak in Albania	
<i>Romina Radonshiqi & Bledar Radonshiqi</i>	77
Zonat ekonomike të Kosovës dhe impakti i tyre në prodhimin e brendshëm bruto (PBB)	
<i>Sabri Klaiqi</i>	78
Teacher education	
<i>Salija Bangoji</i>	79
The role of higher education in the development of society	
<i>Tane Dimovski & Ersaan Hamdiu</i>	80
Trashëgimia historike dhe kulturore e kultit të Shën Vlashit të Sebastës dhe Manastirit të tij në Shqipëri	
<i>Thoma Shkira</i>	81
Europeanization as a contributing factor for resolving national issues in Europe	
<i>Valon Murati</i>	82
Concentration on the banking system in North Macedonia	
<i>Valon Ramadani & Kreshnik Bekteshi</i>	83

Socio-economic environment of the Western Balkan countries as an opportunity to apply a Ricardian capitalism for economic growth and integration into the European Union	
<i>Valter Hoxha & Sonila Kamami</i>	84
Functioning of the Public Relations Office in the Government of Kosovo	
<i>Vjollcë Jashanica</i>	85
Evropianizimi në Ballkanin Perëndimor dhe ndërlidhja e tij me moton e “Vëllazërim – Bashkimit”	
<i>Vjosa Jonuzi Shala</i>	86
The effect of motivation on employee creativity	
<i>Vjosë Latifi</i>	87
Privatization in post-war Kosovo – legal review.	
<i>Xhemazie Ibraimi</i>	88
Mes barazisë dhe qasjes afirmative: legjitimiteti i kuotës për përfaqësim gjinor në Kuvend	
<i>Prof.ass.dr. Zahir Çerkini</i>	89
Blerjet online si orientim për ndërtim të identitetit perëndimor	
<i>Zana Këpuska</i>	90
Negotiating identity during the Macedonia’s name change period in media discourse	
<i>Zorica Trajkova Strezovska</i>	91

Ndikimi i kredive joperformuese në rritjen ekonomike në Kosovë

Adelina Gashi¹, Roberta Bajrami² & Kosovare Ukshini³

Kosova është vendi me normë më të ulët të kredive joperformuese në region, mirëpo viteve të fundit norma e kredive joperformuese po rritet si pasojë e stabilitetit jo të mirë financiar nga Pandemia Covid 19. Kjo normë e rritjes është ndikuar dukshëm nga masat e distancimit shoqëror. Masat e ndërmarra nga qeveria për biznese patën ndikim në rritjen e papunësisë në Kosovë, e cila afekton në mospagim të kredive individuale dhe biznese. Përkundër ligjit për rimëkëmbje ekonomike, e cila implikon edhe mbulesën e disa lloje të kredive familjare dhe biznese ende mbetet diskutabile për qindja e rritjes së kredive joperformuese. Për këtë, qëllimi i këtij punimi është të analizojë lidhjen në mes të kredive joperformuese dhe rritjes ekonomike për periudhën kohore 2010 – 2020. Ky punim analizon kreditë joperformuese të bankës ndaj totalit të huave bruto, për qindjen vjetore të rritjes së PBB-së për kokë banori, inflacionin, normën reale të interesit, papunësinë, kursimet e brendshme bruto. Metodologjia e punimit është bërë me anë të analizës deskriptive për kreditë joperformuese, kurse matjet për gjetjen e rezultateve janë bërë me anë të modelit ekonometrik për gjetjen e faktorëve të vegjël (OLS). Rezultatet tregojnë lidhje statistikore negative midis kredive joperformuese dhe rritjes ekonomike në Kosovë. Rritja 1% e kredive joperformuese ndikon negativisht në rritjen e PBB-së për frymë 0.66%; inflacioni ka dhe efekte statistikisht negative në rritjen e PBB-së për frymë: rritja 1% e inflacionit ndikon negativisht me 0.77 % në rritjet e PBB-së për frymë, po ashtu norma reale e interesit ka një ndikim negativ në rritjen e PBB-së për frymë në nivelin 0.550 %. Shkalla e rritjes së papunësisë ndikon negativisht në 0.76 % të rritjes së PBB-së për frymë dhe 1% e kursimeve te brendshme bruto ndikon me 0.506 % në rritjen e PBB-së për frymë.

Fjalë kyç: kredi joperformuese, rritje ekonomike, inflacion, normë reale e interesit, papunësi, kursime të brendshme bruto.

¹ Dr. Adelina GASHI, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Kosovo: Adelina.gashi@aab-edu.net

² Dr. Roberta BAJRAMI, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Kosovo: Roberta.bajrami@aab-edu.net

³ Prof. asst. dr. Kosovare Ukshini, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Kosovo: Kosovare.Ukshini@aab-edu.net

Sfidat e qeverisjes në marrëdhëniet ndërkombëtare dhe përshtatja e rendit të ri botëror

Afërdita Bekteshi¹

Në këtë punim do të shpërfaqim përkufizime të reja të qeverisjes dhe të marrëdhënieve ndërkombëtare në dimensione të reja diplomatike, në veçanti duke iu qasur situatës së re me Pandeminë Covid-19 dhe rolit të qeverive, si fuqi botërore në menaxhimin e rrethanave të krijuara si rezultat i pasojave që sjellin pasiguri ndaj pandemive. Po ashtu, duke u nisur nga ngjarjet që shënuan qasje të ndryshme të formave të takimeve ndërkombëtare nëpërmjet platformave online, do të shohim sa është bërë e mundur qeverisja në marrëdhëniet ndërkombëtare edhe në situata të jashtëzakonshme. Një vështrim i veçantë do t'u përkushtohet pasigurive ose rreziqeve të mundshme të qeverisjes në marrëdhëniet ndërkombëtare, rolit të qeverisjes së Republikës së Kosovës në këto marrëdhënie e në shtrirjen e bashkëpunimit rajonal, kontinental dhe ndërkombëtar; pjesëmarrjes së Qeverisë së Republikës së Kosovës në takimin e zhvilluar në Uashington, SHBA, me rastin e nënshkrimit të marrëveshjes ndërkombëtare dhe njohjes nga Republika e Izraelit; ndikimit të qeverisjes së shteteve perëndimore në integrimin dhe fitimin e subjektiviteteve ndërkombëtare të Republikës së Kosovës në marrëdhëniet ndërkombëtare; qeverisjes së situatës së krijuar në Afganistan dhe shpërndarjes së refugjatëve dhe grupeve të cënueshme nga ky vend; ndikimit të bashkërendimit dhe bashkëpunimit të autoriteteve ndërkombëtare, duke përfshirë shtete dhe organizatat ndërkombëtare në qetësimin e situatës në këtë vend, pas marrjes së qeverisë nga ana e Talibanëve.

Fjalë kyç: Sfidat e qeverisjes , qasja koherente në marrëdhëniet ndërkombëtare, krijimi i rendit të ri botëror.

¹ Afërdita Bekteshi, aferditabekteshi@hotmail.com

Unemployment, the labor market and the impact of subsidies on the reduction of unemployment in Republic of North Macedonia

Agim Beqiri¹

Unemployment, not only in North Macedonia, but globally represents a bitter problem. The unemployment rate in North Macedonia is very high if compared to unemployment in countries that are in the transition period as North Macedonia. North Macedonia has the highest unemployment rate in the most rigid structure of the market labor. The question is why North Macedonia has so much unemployment, i.e, which are the factors that led to the striking number of unemployment? The question is why North Macedonia has such high numbers of unemployment, indeed what are the factors that have led to this high unemployment rate? Is it a matter of a question whether the unemployment rate in North Macedonia is presented in a real picture and what means have to be taken to reduce the unemployment rate? Furthermore, in this research we will elaborate the above-mentioned questions. This paper is sectioned in two parts. The first section discusses the concept of labor market in order to explain easily the notion of unemployment which is dealt in the second part of the work. Emphasis is placed on macroeconomic issues of North Macedonia called vertiginous unemployment, analyzing the factors that led to unemployment and what should be the policy of the Government of the Republic of North Macedonia to reduce unemployment.

Keywords: Unemployment, macroeconomic, reducing, transition, government.

¹ Dr. Agim Beqiri, Fakulteti i Administratës Publike/Faculty of Public Administration, AAB College: agim.beqiri@aab-edu.net

Linguistic uniqueness in the language of advertisements in the context of Kosovo

Aida Alla¹

This study offers a textual analysis of the language of printed advertisements in Kosovo, covering the period from 1999 to date. The analysis takes into account two research scopes: contextual and linguistic uniqueness. Firstly, the study touches upon the contextual aspect of the language of advertisements on the basis that Albanians in Kosovo use vernacular language (the Gheg dialect) in their everyday informal communication. Secondly, it sheds some lights into the linguistic characteristics which are portrayed through the Gheg-standard dichotomy, intertextuality and stylistic and devices. Random photos are selected from the linguistic landscape representing a wealth of contextual and linguistic phenomena. The study concludes that the use of Gheg variant in the domain of printed advertisements is very frequent in cases when the slogan performs a more interpersonal function, and oftentimes it is combined with the standard language (code-switching) to mark the distinction between the formal, more general representation and the interpersonal informal communication.

Keywords: language of advertisement, Kosova context, contextual vs linguistic uniqueness, Gheg dialect, standard language

¹ Dr. Aida Alla, Fakulteti i gjuhëve të huaja/Faculty of Foreign languages, department of English, AAB College, Prishtina, Kosovo: aida.alla@aab-edu.net

Perceptimi i korrupsionit në qeverisjen lokale. Rast studimi: Komuna e Lipjanit

Albulena Brestovci¹

Korrupsioni është një prej fenomeneve më komplekse dhe atë për shkak se përfshin disa aspekte që nga morali, ndryshimet kulturore e deri te aspekti ligjor. Një nga definimet për korrupsionin jepet si “një sjellje e pandershme dhe e paligjshme” veçanërisht nga pushtetarët, në kundërshtim me detyrën. Korrupsioni në administratë publike ka marrë përmasa kritike dhe mund të themi lirisht se vazhdon të mbetet një fushë ku akoma mund të eksplorohet për shkak të mungesës së një përcaktimi plotësisht të pranuar dhe për shkak se identifikimi i përmasave reale të korrupsionit vazhdon të mbetet një detyrë e vështirë, sepse një nga karakteristikat e korrupsionit është fshehtësia dhe diskrecioni. Qëllimi i këtij artikulli është vlerësimi i perceptimit të korrupsionit në qeverisjen lokale në një komunë të caktuar. Për këtë qëllim është miratuar një qasje nëpërmjet anketimit të marrjes së të dhënave nga tri grupe të shoqërisë, si: administrata, biznesi dhe qytetarët. Metodologjia e përdorur nëpërmjet anketimit jep perceptimin e qytetarëve për korrupsionin në qeverisjen lokale, jep vlerësimin e bizneseve për administratën, si edhe qëndrimet e administratës për këtë fenomen. Krahasimi i perceptimeve dhe përqendrimeve të këtyre tri grupeve të studimit na mundëson të rekomandojmë reforma gjithëpërfshirëse për të tria grupet e studimit. Vlerësimet tregojnë se ka korrupsion në administratë, ndërsa qëndrimet e grupeve të studimit janë të ndryshme. Bazuar në gjetjet tona, ne sugjerojmë disa reforma të rëndësishme për secilin grup studimi. Vlera e këtij punimi qëndron në faktin se rekomandimet janë specifike dhe të ndara për administratën, bizneset dhe qytetarët, si grupe me interesa të ndryshme.

Fjalë kyç: korrupsion, administratë, reformë

¹ Albulena Brestovci, PhD Cand. Fakulteti i Administratës Publike/Faculty of Public Administration, AAB College: albulena.brestovci@aab-edu.net

The paradox of excess liquidity in European emerging and transition economies

Albulenë Kastrati¹

European emerging and transition economies are in immense need for investments and renewal of capital meanwhile produce a considerable amount of unutilized resources. A fundamental concern of this study is to untangle the reason why banks hold excess liquidity in the face of seemingly profitable lending opportunities. Is it a demand side or supply-side problem or is this not the right paradigm in transition context. This paper is novel in several fronts: a) redefines and discusses in detail the concept of excess liquidity taking into account overall banking liquidity position b) treats excess liquidity as unutilized resource and potential deadweight loss c) analyses the impact of involuntary excess liquidity from regulator's, banks and economy's perspective and d) estimates implied banking costs and opportunity costs of forgone investments from involuntary excess liquidity. We conclude that involuntary excess liquidity represents a deadweight loss for the economy and significant opportunity costs for banks. Answers lie in addressing structural inefficiencies, increasing banking competition, improving consumer protection, regulators and banks engaging in financial literacy and revising fee charge for deposits.

Keywords: Excess liquidity, emerging economies, unutilized resources, banks

¹ Prof. ass. dr. Albulenë Kastrati, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College: albulene.kastrati@aab-edu.net

The Albanian media. Three Stages of the Evolution and the Dominance of the owners Interest.

Arber Hitaj¹

This study examines the history of the Albanian media, from the creation of the first newspaper, the period of communism 1945-1990, and the post-communist period until 2020. This study pays great attention to the development of the media system after the fall of the Berlin Wall, where Albanian media has gone through three stages. The first phase (1990-1994) when media owners were mainly the political parties, the second phase (1994-1998) when media with journalist owners were born, and the third phase (after 1998 – until today) when powerful businessmen started establishing their own private media, television, newspapers, websites and radio. This study showed that it was the combination of media owners; interests with politics that brought about a distortion of the market and a large number of media outlets that served to the non-public interests. The analysis of media freedom reports and articles about the problems that the media in Albania are facing shows that this particular context opened space to the creation of some phenomena related to journalists, such as self-censorship, or non-reporting of news that contradicts the interests of owners, lack of financial transparency, or media concentration in the hands of some families of businessmen, dominating the market.

Keywords: Albania, media, transition, freedom of expression, stages

¹Arbër Hitaj, PhD Cand. në media dhe komunikim/PhD Cand for media and communication, University of SNSPA, Romania: arber.hitaj@drd.snspa.ro

Aluzionet dhe roli i tyre në orientimin perëndimor të diskursit politik shqiptar

Ardita Dylgjeri¹

Diskursi politik, ashtu si shumë lloje të tjera diskursesh, as nuk ekziston dhe as nuk zhvillohet në boshësi sociale dhe historike. Rrjedhimisht, në të, shpesh, “oshtijnë” pjesëza të tjera tekstore apo ligjërimore dhe imazhe e përfaqësime mentale, të cilat mund të rezultojnë në dy forma: ose në mënyrë të tërthortë/implicite, ose në mënyrë të drejtpërdrejtë/eksplicite. *Aluzioni*, si një teknikë interesante e shprehjes së *intertekstualitetit*, e bën një përftesë ligjërimore politike më të pasur dhe dinamike. Në diskursin politik të ditëve të sotme, politikëbërësit shqiptarë rreken të citojnë dhe huazojnë koncepte, imazhe dhe copëza fjalimesh nga personazhe të tjera me rëndësi në arenën kombëtare ose ndërkombëtare. Duke përzgjedhur të veprojnë në këtë mënyrë, ligjëruesit synojnë forcimin e etosit të tyre, duke e bërë diskursin dhe argumentet e parashtruara më bindëse dhe të qarta. Në këtë artikull do të ndalemi veçanërisht në disa copëza ligjërimore të dy politikanëve më të rëndësishëm për momentin në Shqipëri, përkatësisht kryeministrit Edi Rama dhe liderit të opozitës Lulzim Basha. Po ashtu, do të rrekemi të analizojmë përdorimin e *aluzioneve* të ndryshme prej tyre si: *Pema e Lirisë; ëndrra europiane*; dhe *citeteve* nga presidentë e politikanë të rëndësishëm të arenës ndërkombëtare etj. Në mënyrë të padiskutueshme, do të eidentojmë faktin që teknika të tilla stilistikore dhe ligjërimore përdoren nga liderët tanë për të orientuar audiencën e elektoratin drejt parimeve europiane dhe perëndimore duke krijuar te këta të fundit mendësi dhe perceptime të reja të realitetit politik e social në Shqipëri.

Fjalë kyç: aluzione, diskurs politik, integrimi europian, intertekstualiteti, citate.

¹ Dr. Ardita Dylgjeri, Fakulteti i Shkencave Humane/Faculty of Humanities, Universiteti i Elbasanit “Aleksandër Xhuvani”/ University of Elbasan, Albania: arditadylgjeri@live.com

The impact of rural tourism development on Balkan development

Arta Kadriu¹

The tourism industry has recently had a great impact on Balkan development; it is one of the industries which grow the economy of each country in particular. Through tourism we manage to penetrate not only regional but also international markets. During tourism development we have several types of tourism that affect the development of the Balkans. Through this paper we will anticipate the impact of rural tourism on tourism development within the Balkan countries. During the development of rural tourism, management and strategic goals are needed through which we will achieve success. Within the paper we have presented some strategic goals using one of the best analyzes for the Balkan countries, is also the SWOT analysis which brings out all the strengths, weaknesses, opportunities, and threats we face within development. Through rural tourism we develop many areas within the country which have not been known to the audience, offering tourists living in rural areas and the use of nature but always keeping in mind the protection of the living environment. From this we conclude that the tourism industry is one of the main indicators in the economic development of the country and at the same time the recognition as a tourist destination in the regional and international tourism markets.

Keywords: tourism industry, rural tourism, SWOT analysis, economic development, living environment, Balkan development.

¹ Dr. Arta Kadriu, University of Tetova, North Macedonia: arta.kadriu@unite.edu.mk

Qëndrimi i Serbisë ndaj kryengritjeve shqiptare të viteve 1908-1912

Astrit Sahitaj¹

Serbia, që nga vitet e tridhjeta të shekullit XIX, në mënyrë permanente ndoqi politikë antishqiptare me qëllim të aneksimit të trevave shqiptare. Ilija Garashanin në vitin 1844 hartoi projektin famëkeq “Naçertanija” me të cilin parashihet ripërtëritja e shtetit mesjetar serb duke zgjeruar kufijtë në dëm edhe të trevave të shqiptarëve autoktonë. Në frymën e krijimit të një shteti mesjetar serb, politika serbe ndërmoi aksione të njëpasnjëshme për dëbimin e shqiptarëve nga trojet e veta. Këto veprime ndodhen gjatë gjithë harkut kohor të viteve 1830 e deri në fund të shekullit XX. Ndërsa shqiptarët gjatë kësaj periudhe nuk reshtën së luftuari për t’u çliruar nga zgjedha e robërisë shumëshekullore të Perandorisë Osmane. Periudha e fillimshkullit XX - nëntori i vitit 1912 karakterizohet si periudhë e Kryengritjeve të Përgjithshme Shqiptare kundër regjimit osman. Këto kryengritje nga ana e regjimit serbosllav u konsideruan si tepër të rrezikshme, sepse fitorja e kryengritësve shqiptarë mbi okupatorin turk do t’ia pamundësonte Serbisë okupimin e trevave shqiptarëve. Prandaj ajo me anë gënjeshtresh, korruptimesh, intrigash dhe premtimesh boshe për dhënie ndihmash përpiqej t’i pengonte shqiptarët në realizimin e dëshirave për çlirim kombëtar. Serbia, gjatë Kryengritjeve shqiptare kundër okupatorit osman, u tregua skajshmërisht armiqësore ndaj shqiptarëve, sepse udhëhiqej nga fryma ultranacionaliste me synim të zgjerimit të kufijve të saj në dëm të tokave shqiptare.

Fjalë kyç: Serbia, ultranacionaliste, Naçertanija, kryengritjet shqiptare.

¹ Dr. Astrit Sahitaj, Universiteti “Fehmi Agani”, Gjakovë/University Fehmi Agani, Gjakova, Kosovo:

Migracioni i fuqisë punëtore, rast studimi vendet e Ballkanit Perëndimor

Atdhetar Gara¹, Driton Qehaja² & Genc Zhushi³

Emigrimi tregon thjesht largimin e personit në një vend tjetër për qëllime të banimit, punësimit, shkollimit apo çështje të tjera. Personat që kthehen përkohësisht për nevoja të veçanta, aktivitete të caktuara, vizita etj për një kohë të shkurtër, por që do të kthehen përsëri të jetojnë në vendin ku kishin migruar, mbeten emigrantë. Njerëzit migrojnë apo lëvizin duke ndërruar vendbanimin e tyre të mëparshëm me një vendbanim tjetër, komunë apo shtet për shumë arsye. Ekspertë nga disiplina të migrimit faktorët që ndikojnë në migrim i ndajnë në: faktorët shtytës dhe faktorët tërheqës- nxitës. Qëllimi i këtij punimi është që të shohim ndikimin e disa faktorëve shtytës për migrim të fuqisë punëtore. Përpos anës teorike, punimi përmban edhe analiza empirike ku do të përfshihen disa variabla, të cilat kanë ndikim në migrim të popullsisë e të cilat janë: norma e papunësisë, paga mesatare, niveli i korrupsionit dhe kualiteti i jetës. Nga rezultatet e regresionit të gjitha hipotezat e ngritura pranohen, pra 4 variablat e pavarura ishin statistikisht të rëndësishme për shpjegimin e nivelit të migracionit dhe nga këto rezultate mund të konkludojmë që papunësia është faktori më me peshë që i shtyn qytetarët që të migrojnë.

Fjalë kyç: migrim, papunësi, nivel i korrupsionit, pagë mesatare.

¹ Atdhetar Gara, atdhetar_gara@hotmail.com

² Prof. dr. Driton Qehaja

³ Genc Zhushi, PhD Cand.

Different conditions for Kosovo EU integration equal to unequal treatment of the states

Bashkim Rrahmani¹ & Majlinda Belegu²

Kosova, as one out of eight units of former Yugoslavia, has become an independent state through the process of dissolution of this federation. But the process of Kosovo independence has shown to be different and, in some aspects more difficult compared to the other units. Different within the process of dissolution, different in the process of declaring independence, different in being recognized and different on becoming the equal part of the EU community and the community of states. Authors elaborate these differences which aim to justify the title of the paper and for the needs of this paper the method of legal analysis, method comparison analysis and the method of systemic analysis, are used. Paper tries to explain why Kosovo had and has to fulfil some conditions which were not imposed to the states which derived from the process of dissolution of former Yugoslavia. This in addition, is expected to contribute also the debate from academic and practical point of view, locally and internationally.

Keywords: Integration, recognition, independence, EU community

¹ Prof. ass. dr. Bashkim Rrahmani, Fakulteti Juridik/Faculty of Law, AAB College, Kosovo: bashkim.rrahmani@aab-edu.net

² Prof. ass. dr. Majlinda Belegu, Fakulteti Juridik, Faculty of Law, AAB College, Kosovo: majlinda.belegu@aab-edu.net

Eurokracia dhe Ballkani Perëndimor

Behar Haziri¹

Ky studim merret me analizën e procesit të integritit të shteteve të Ballkanit Perëndimor dhe sjelljes së Bashkimit Evropian kundrejt procesit të zgjerimit të saj. Eurokracia në Bashkimin Evropian më shumë kujdeset për probleme teknike sesa politike, duke e bërë të vështirë procesin e integritit. Problemet e funksionimit të BE-së po barten edhe në procesin e integritit të Ballkanit, sepse shtetet anëtare të BE-së më shumë po kontribuojnë në ruajtjen e interesave të shteteve të tyre sesa të interesit të BE-së, përveç atij të përfitimit tregtar. Politika e jashtme e BE-së është nën nivelin e politikave të jashtme të shteteve anëtare të saj dhe kjo reflektohet edhe në procesin e integritit, si p.sh., Kosova nuk merr liberalizimin e vizave dhe njohjen nga pesë shtetet anëtare të BE-së; Shqipëria dhe Maqedonia e Veriut nuk marrin statusin e vendit kandidat; Serbia nuk mund të vazhdojë tutje në procesin e integritit pa njohjen e Republikës së Kosovës; Bosnja dhe Hercegovina nuk lëviz tutje në procesin e integritit për shkak të problemeve të brendshme që vijnë nga Republika Sërpska. Metodologjia e përdorur në këtë studim do të jetë metoda e krahasimit, ndërsa analiza empirike do të bazohet në të dhënat e data bazës së World Value Service bazuar edhe në teoritë e bihevizualizimit, funksionalizimit dhe teorisë së zgjedhjes racionale.

Fjalë kyç: Eurokraci, integrim, politikë e jashtme, bihevizualizëm, funksionalizëm, teori e zgjedhjes racionale.

¹ Prof. ass. dr. Behar Haziri, Fakulteti i Administratës Publike dhe Shkencave Politike/Faculty of Political Science and Public Administration, AAB College, Prishtina, Kosovo: behar.haziri@aab-edu.net

Governments' economic responses to the COVID-19 pandemics for protection of the small and medium enterprises: A comparative analysis

Besnik Saliu¹

The aim of this study is to analyse the government responses for supporting the Small and medium-sized enterprises (SMEs) in the economic crises caused by the COVID-19 pandemic. The coronavirus pandemic has generated a major economic crisis, affecting larger and smaller firms. The effect on SMEs is particularly severe because of their vulnerability and lower resilience to external shocks. The OECD business survey in 2020 indicates disruptions and concerns among small businesses, more than half of SMEs face severe losses in revenues. Strategic responses from governments in developed and developing economies have emerged to address SMEs' finance-related challenges in the wake of COVID-19.

This study focuses on the COVID-19 pandemic impact on the SMEs in selected Balkan countries (North Macedonia, Albania, Serbia and Kosovo). We use secondary data from official country reports and international surveys for examining the governments' measures created to support SMEs during the pandemic situation. We made comparison of the economic measures in the studied countries with selected EU members (Slovenia and Croatia) to explore the differences between the two groups of countries. Based on the result from this study we propose few recommendations for policy makers in those countries for stronger protection of the SMEs sector in time of crises.

Keywords: SMEs; COVID-19 pandemic; Government measures

¹ Besnik Saliu, PhD Cand. American College, Skopje, North Macedonia:
besnik.saliu.bs@gmail.com

Ligjërimi europian në Shqipëri

Blerina Fusha¹

Si një strukturë politiko-ekonomike, me një rëndësi strategjike në kohët e sotme, Bashkimi Europian, krijuar pas Luftës së Dytë Botërore, është krijuar politik europian me më shumë ndikim në vendet ballkanike. Krijuar për një bashkëpunim politik dhe ekonomik midis shteteve perëndimore europiane, Bashkimi Europian përbën një horizont të shumëlëshiruar dhe të kërkuar nga gadishulli i Ballkanit. Vendet ballkanike kanë qenë gjithmonë të tërhequra nga një fuqi mistike europiane që ka ndikuar fuqishëm në vazhdimësinë ekonomike dhe politike të këtyre shteteve. Në këtë artikull do të pasqyrohet roli i padiskutueshëm i ligjërimit politik europian në vendin tonë. Do të kërkohet të jepet një pasqyrim i ligjëratave krahasuar me analizat iluministe të Adorno dhe Horkeiheimit; do të realizohet një analizë dhe një paralelizëm konceptual midis ligjërimit europian në vendin tonë dhe analizës së llojit të pushtetit pastoral të Foucault. Në ndihmë të realizimit të kësaj analize do të jetë i domosdoshëm dhe pasqyrimi i përgjithshëm që vendet perëndimore europiane dhe Ballkani kanë ndaj njëri-tjetrit, ku do të dallohen qartazi dhe fillesat e këtyre ligjërimeve europianizuese. Këto ligjërime do të analizohet nën optikën kritike, për të arritur në përfundime më të qarta për ndikimin që këto ligjërime kanë në politikëbërjen dhe të ardhmen europiane të Shqipërisë.

Fjalë kyç: ligjërime europian, Shqipëria, Ballkani, Unioni Europian, Europa.

¹ Blerina Fusha, PhD Cand., Fakulteti i Shkencave Sociale, Departamenti i Shkencave politike/Faculty of Social Sciences, Department of Political Science, University of Tirana, Albania: blerinafusha@gmail.com

Gender and intercultural sensitivity: analysis of intercultural sensitivity among primary school teachers in North Macedonia

Bujar Adili¹ and Gëzim Xhambazi²

The research investigated whether there are statistically significant differences in teachers' intercultural sensitivity levels by gender. Two hypotheses were raised in search of the answer to this question: there is no statistically significant difference in the level of ethnocentrism of teachers by gender; and there is no statistically significant difference in the level of ethnorelativism of teachers by gender. The Intercultural Sensitivity Index (ISI) was applied to 217 primary school teachers in multiethnic regions in the Republic of North Macedonia. Respondents rated themselves on a 5 point Likert scale. Descriptive statistics were used to measure levels of intercultural sensitivity. Hypothesis testing was performed through *t test*. The research results showed that both male and female teachers in the DMIS ethnocentrism stage show middling level of ethnocentrism and are positioned in the minimization stage. Male teachers show statistically lower level of ethnocentrism ($M = 2.65$, $SD = .831$, $p < .05$) than female teachers ($M = 2.92$, $SD = .600$, $p < .05$). Both female and male teachers show high level of intercultural sensitivity in the DMIS ethnorelativism stage. There is no statistically significant difference in the level of ethnorelativism between teachers of both genders. Teachers are "moving" from the minimization stage to the acceptance stage.

Keywords: intercultural sensitivity, ethnocentrism, ethnorelativism, teacher, gender

¹ Bujar Adili, Faculty of Educational Sciences, Goce Delchev University, Stip, North Macedonia
bujar.3141@student.ugd.edu.mk

² Gëzim Xhambazi, Faculty of Pedagogy, University of Tetova, Tetovo, North Macedonia
gezim.xhambazi@unite.edu.mk

The equivalents of Phrase, Clause and Sentence in French and Albanian

Dervish Alimi¹

Native speakers and learners using the roman grammar terminology are facing a conceptual discrepancy and difficulty in translating the word 'clause' in their native language, considering its Anglo-Saxon terminology origin. In fact, the only word bearing the meaning of the sentence in e.g., Albanian syntax is the word *fjalìa*, and consecutively there a Simple, Extended and Composed Sentence. Till here things are similar and very clear, but the troubles of the students begin when they meet the word 'clause', which is bigger than the English phrase or French Syntagma, but smaller than the Sentence, as described above. Both clause and sentence have the common feature of having within it a lexical verb, which meets the required criteria for being a syntactic category bigger than phrase. But one of them is called clause, even though the clause must be a part of a sentence in the same time, because clause cannot stay alone and doesn't end by an orthographic stop point, as sentence does. On the other hand the sentence must have more than one lexical verb, which means it must consist of two or more clauses, or otherwise called it must be composed, either compound or complex. Mathematically said, we must deal with two clauses in order to call it a sentence, even though the sentence may consist of one lexical verb, which is also the case with the clause. Therefore, there are difficulties of translation because of their common semantic meaning on one hand and their different orthographic and syntactical use on the other hand. How to translate something in the source language that doesn't exist even as a phenomenon in the target language?! We may invent a name according to the way of use, but it cannot be equivalent for the native language of the foreigner. We may paraphrase it and explain with other words, but not with a specific one, even though there have been some attempts, like "sifjali", or "fjali", but this is not enough. Or we may just borrow the word and naturalize it phonetically, but even then we cannot naturalize it semantically? What to do then? This is in fact the challenge of this paper, hoping to succeed, but not necessarily.

Keywords: Main clause, subordinate clause, simple sentence, extended and composed sentence, syntagma, phrase, fjali, fjalize, sifjali, etc.

Prof. dr. Dervish Alimi Fakulteti Filologjik/ Faculty of Philology, University of Tetovo, North Macedonia: dervish.alimi@unite.edu.mk

Shpërbërja e Jugosllavisë dhe shtet-ndërtimi i vendeve të Ballkanit Perëndimor

Detor Berisha¹

Qëllimi i kësaj kumtese është të paraqesë të dhëna me interes historik e shkencor, lidhur me shpërbërjen e ish-Jugosllavisë, e cila para shpërbërjes në vitin 1991 kishte një sipërfaqe prej 256.393 km² dhe 23.472.000 banorë. Shpërbërja e ish-Jugosllavisë është një nga ngjarjet më të rëndësishme pas mbarimit të Luftës së Ftohtë. Pas mbarimit të kësaj lufte, Jugosllavia po shkonte në drejtim të kundërt me rrugën që ndiqnin ish-vendet komuniste të Evropës. Ardhja në pushtet, në vitin 1987, e Slobodan Millosheviçit dhe loja e tij me kartën nacionaliste e bëri të pamundur vazhdimin dhe realizimin e reformave sociale-politike dhe ekonomike në ish-Jugosllavi. Dy Konferencat Ndërkombëtare për ish-Jugosllavinë, të mbajtura në Hagë (1991) dhe në Londër (1992), kanë dështuar si pasojë e mosdëshirës së Perëndimit për të ndërhyrë ushtarakisht kundër serbëve. Kurse Perëndimi ka qëndruar i vendosur në ruajtjen e parimit të mosdryshimit të kufijve më dhunë, gjë që përputhej në tërësi me kriteret për zgjidhjen e krizës së përcaktuar nga evropianët. Nacionalizmi serb ka qenë shkaku kryesor i shpërbërjes së dhunshme të ish-Jugosllavisë. Serbia vazhdoi politikën e saj të dhunës, duke sulmuar së pari Slloveninë e pastaj Kroacinë, Bosnjë-Hercegovinën dhe së fundmi Kosovën. Ndërsa Paqja e Dejtonit është edhe i ashtuquajturit “muri i jashtëm i sanksioneve”, i imponuar kundër regjimit serb në Beograd dhe jo vetëm për shkak të çështjes së pazgjidhur të Kosovës, por edhe për të detyruar regjimin të bashkëpunojë me Gjykatën e Hagës për Krimet e Luftës në ish-Jugosllavi dhe për të zbatuar plotësisht Marrëveshjen e Dejtonit. Në këtë punim kam përdorur: metodën historike, analizën kooperative, empirike etj.

Fjalë kyç: shpërbërje, luftë, pushtet, nacionalizëm, ndërhyrje, kufij, krizë, regjim, dhunë, gjykatë, krim, marrëveshje.

¹ Detor Berisha, Ma detor.a.berisha@gmail.com

The effect of active labor market policies in Kosovo on reducing the unemployment rate and promoting the economic growth of the country

Donat Rexha¹, Besime Ziberi² and Alban Hetemi³

Economic growth measured by Gross Domestic Product (GDP) is analyzed by numerous researchers analyzing various macroeconomic factors. In this study the main focus is on the analysis of active labor market policies which are implemented in the case of Kosovo and their impact on reducing the unemployment rate. The study aims, among other things, to measure the effect of the unemployment rate on GDP in the case of Kosovo. To achieve the purpose of the study, secondary data (2010-2020) provided by the Kosovo Agency of Statistics are used, while the econometric model that is applied is the OLS model and the Pearson Correlation. The study concludes that despite the fact that Kosovo has designed a large number of active programs to reduce the unemployment rate by opening up to reforms in legislation, the unemployment rate generally remains high and specially at young generation age 20-34 years old, this has a negative effect on economic growth of Kosovo.

Keywords: employment programs, unemployment, economic growth, OLS model

¹ Prof. ass. dr. Donat Rexha, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: donat.rexha@aab-edu.net

² Prof. ass. dr. Besime Ziberi, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: besime.ziberi@aab-edu.net

³ Alban Hetemi, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: alban.hetemi@gmail.com

Jugosllavia në rrjedhat gjeopolitike të kohës dhe kundërthëniet Lindje dhe Perëndim

Ruzhdi Jashari¹ dhe Donika Hoti²

Rrënjët e problemit dhe të gjenerimit të pakënaqësive deri në shpërthim të revoltave dhe rezistencës së armatosur të luftës së fundit 1998/1999 janë të hershme dhe rezultati vendimarrjet e padrejta të Fuqive të Mëdha në dëm të popullit shqiptar, autokton në Ballkan. Shqiptarët ishin i vetmi popull mbi të cilin e në dëm të cilit u favorizuan e u shpërblyen me territore popujt ardhacakë e pushtues. Ky shpërblim iu bë veçmas Serbisë e Greqisë, pas kapitullimit të Perandorisë Turke. Përsëri vazhdoi shpërblimi edhe pas përfundimit të Luftës së Parë Botërore. Shpërblimi i bëhej Serbisë nga Koncerti European i Fuqive të Mëdha, nën inercionin rus. Në këtë formë, Serbia duke marrë territoret shqiptare, në përfundim të Luftës së Parë Botërore, njëkohësisht rehabilitohej edhe për krimet dhe gjenocidin mbi shqiptarët e Krahinës së Toplicës (Sanxhaku i Nishit), të Tregut të Ri (Novi Pazarit), të Kosovës, të Maqedonisë dhe të Malit të Zi, vendbanime këto ku jetonte popullsia shqiptare që nga parahistoria. Objekt-trajtim i punimit, kryesisht janë rrethanat e shtypjes ekonomike dhe të shypjes nacionale të shqiptarëve, që nga përfundimi i Luftës së Dytë Botërore e deri të demonstratat e vitit 1981. Përpyekja, organizimet, shtypja, vrasjet, padrejtësitë dhe dhuna komuniste e sistemit të ri titist, mbi shqiptarët, në Jugosllavi, janë disa pasqyrime tonat; ndonëse ka shumë punime e libra, nga autorët të vendit e të huaj, e nga pjesëmarrësit e gjallë, që janë trajtuar e shtjelluar. Ne, me këtë përjasje, po mundohemi të vëmë një gur në godinën e madhe të rezistencës sonë historike.

Fjalë kyç: Pushtimi i Kosovës gjatë Luftës së Dytë Botërore, Lidhja e Dytë e Prizrenit, Konferenca e Bujanit, Administrimi shtetëror i vitit 1945, Kuvendi i Tretë i Prizrenit, Lëvizjet ilegale 1945-1982.

¹ Dr. Ruzhdi Jashari, UBT, Prishtina, Kosovo: ruzhdi.jashari60@gmail.com

² Donika Hoti, Kuvendi i Kosoves, Prishtina, Kosovo: donikahoti@live.com,

Struggling female identity in totalitarian societies – the case of *The Handmaid's Tale* by Margaret Atwood

Elena Kitanovska-Ristoska¹

The concept of identity is something many people struggle with their whole lives. However, there are some people who consider their identity as strictly determined and they are overly confident of who they are. The question “Who am I?” is perhaps one of the most important questions most people will ever face. It may be addressed to others or to oneself, at a personal or a collective level. Sometimes we consider it explicitly, but often it is involved implicitly in a great variety of psychological and social processes. These predominantly psychological processes may include: the choices we make, the goals we aim at, our emotional experiences and relationships with others and the ability to maintain our psychological and physical well-being. Today, the study of identity extends beyond the frames of psychology, since it has also been a major focus of numerous disciplines including: philosophy (Schechtman, 1996), sociology (Woodward, 2002), literary studies (Caughie, 2010), gender studies (Butler, 1990), political theory (Calhoun, 1994) etc. The aim of this paper is to examine the extensive nature of identity content and to consider the variety of social, cultural, relational and individual processes by which female identities are formed and change over time as presented in a modeled totalitarian society of the world of Gilead in *The Handmaid's Tale* by Margaret Atwood.

Keywords: female, gender, identity, society, totalitarianism

¹ Dr. Elena Kitanovska-Ristoska, University St. Kliment Ohridski – Bitola, North Macedonia:
elena.kitanovska@uklo.edu.mk

Sfidat nëpër të cilat po kalon Kosova drejt integrimit në Bashkimin European

Elheme Peci¹

Qëllimi i trajtimit të kësaj teme është të paraqesë disa nga sfidat nëpër të cilat po kalon Kosova që nga periudha e pasluftës. Pengesat kryesore të Kosovës në rrugën e integrimit në BE kanë qenë: lufta kundër korrupsionit, vendosja e sundimit të ligjit, vazhdimi i reformave të gjithanshme në shoqëri dhe institucionet demokratike. Bazuar në shumë objektiva kryesore dhe në të arriturat që ka bërë Kosova në këtë drejtim, nga Institucionet tona dhe ato ndërkombëtare është duke u punuar për lëvizjen e lirë të qytetarëve të Kosovës, sikurse të gjithë qytetarët e tjerë të Europës. Shtetet e Ballkanit Perëndimor ndodhen në faza të ndryshme të rrugës së tyre të integrimit european. Sipas vlerësimit të Komisionit European, ky zgjerim kërkon strukturë të qëndrueshme institucionale efikase dhe ligje të përshtatshme të vendeve të ndryshme brenda një strukture të përbashkët. Metodologjia e përdorur për përgatitjen e këtij punimi është analiza dhe përpunimi i materialeve të ndryshme nga puna kërkimore: libra, ligje, dokumenta, konventa, raporte, burime nga interneti. Punimi është i ndërtuar më konkretisht mbi një qasje normative, si dhe mbi të dhëna empirike. Metoda përshkuese e përdorur në këtë punim ka pasur si qëllim që të sjellë një analizë përshkuese për identifikimin e gjendjes aktuale. Prandaj, në kuadër të kësaj analize të proceseve integruese të BE-së, do të analizohet edhe raporti dhe pozicioni i Kosovës dhe efektet që do të ketë Kosova nga këto procese, bazuar në përvojat e vendeve që i kanë kaluar këto faza dhe që sot janë vende të BE-së.

Fjalë kyç :Të drejtat e njeriut, Demokracia, Shteti i së Drejtës, Bashkimi European.

¹ Ma. Elheme Peci, Fakulteti i Administratës Publike dhe Shkencave Politike/Faculty of Political Science and Public Administration, AAB College, Prishtina, Kosovo: elheme.peci@aab-edu.net

Reformimi legjislativ i veprimtarisë së Administratës Publike në Shqipëri, në kuadër të procesit të integritimit në Bashkimin Europian

Elona Hoxha¹

Përpjekjet e vazhdueshme të Shqipërisë për forcimin e demokracisë dhe shtetit të së drejtës u finalizuan me nënshkrimin e Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit me Bashkimin Europian. Aspiratat për vend anëtar rritën përgjegjësinë e shtetit tonë në përmirësimin e kapaciteteve ligjore të brendshme në përputhje me aktet europiane. MSA-ja u strukturua si një marrëveshje palësh, të cilave u lindin të drejta dhe detyrime reciproke. Angazhimi i Shqipërisë si palë “kontraktore” u bazua në rritjen e kapaciteteve dhe forcimin e shtyllave kryesore të shtetit, në stabilitetin ekonomik, politik dhe social. Në reformat legjislative në kuadër të anëtarësimit të Shqipërisë në Bashkimin Europian, prioritet të lartë mori progres zhvillimi i mëtejshëm i administratës publike. Implementimi i normave europiane brenda hapësirës sonë ligjore, mbi organizimin dhe funksionimin e administratës publike në Shqipëri, krijon efektshmëri në burime njerëzore, në shërbime cilësore, në kapacitete të mjaftueshme punësimi në bazë të kualifikimeve profesionale dhe përzgjedhje të paanshme. Administrata publike, tashmë është pjesë e vazhdueshme e reformimit ligjor në garantimin e respektimit të të drejtave për nëpunësin civil, duke koordinuar veprimtarinë funksionale të institucioneve bazike me qëllim përmirësimin e performancës në zhvillimet e karrierës profesionale si në kuadrin ligjor, ashtu dhe në zbatim. Në gjithë procesin integrues të Shqipërisë, theksi ligjor bazohet te vizioni që mbart shteti ne vetvete, duke u zotuar në zhvillimin e një administrate publike në standartet europiane.

Fjalë kyce: Departamenti i Administratës Publike, nëpunës civil, reformim, strukturë efikase, standartizim

¹ Dr. Elona Hoxha, Universiteti/University *Albanian University* Tirana, Albania:
hoxha_elona@yahoo.com

Roli i administratës në hartimin dhe zbatimin e politikave publike

Elsa Zyberaj¹

Në fushën akademike, nocionet e politikave publike dhe të administratës janë trajtuar më vete, të ndara nga njëra-tjetra, por edhe të lidhura ndërmjet tyre, duke e bërë debatin mbi to më shumë kompleks dhe multidisiplinar. Përpyqjet e para për të trajtuar shkencërisht fushat e administratës publike i gjejmë në vitet e para të shek. XX dhe debatet për këto tema vazhdojnë edhe sot e kësaj dite. Punimi mëton të hedhë dritë mbi rolin që ka administrata publike në hartimin e politikave publike dhe zbatimin e tyre në praktikë, duke shpjeguar teorinë e përkthimit të politikës në realitet. Një vend të veçantë, në punim, zë trajtimi i konceptit të sistemit tradicional dhe modern të administratës publike. Gjatë shtjellimit të materies së kësaj problematike janë përdorur një mori metodash, duke i shfrytëzuar herë si këndvështrim të veçantë e herë duke bërë ndërthurjen apo gërshetimin e tyre. Ndër më kryesoret janë: rishikimi i literaturës, metoda e analizës, metoda historike, metoda përshkruese, si dhe metoda krahasuese, e cila trajton reformat dhe riorganizimet e vazhdueshme të administratës publike. Punimi synon vërtetimin e hipotezave të ngritura dhe qartësimin e koncepteve të administratës publike, politikave publike, administrimit klasik dhe administrimit modern.

Fjalë kyç: administratë, politika publike, zbatim, organizim.

¹ Ma. Elsa Zyberaj, Fakulteti Administratë Publike/Faculty of Public Administration, AAB College, Prishtina, Kosovo: elsa.zyberaj@aab-edu.net

Strategies that affect to support English language learners in acquiring a foreign language

Arlind Koçi¹ & Emilda Roseni²

This paper aims to provide different strategies and numerous theories that can make learning a foreign language possible. It dives deep into the concept of 'language' and explores patterns that are related to human cognitive process. In order to learn a new language, it is important to understand how we humans acquire L1 first. This paper also unfolds knowledge through trials that can be accomplished individually or in groups. It looks in depth at the role of the teacher and the goals that must be achieved inside the classroom. It offers lots of well-refined teaching examples that have been tested in classroom settings. While professional development is necessary to acquire a second language, some key stages, theories and teaching strategies must be applied in order to make it possible. This paper is designed to be helpful to all kinds of people and ages. It can also be useful to school students, at the same time language lovers, who are gifted with the ability to develop on their own. Factors and human relationships are involved as well, with the goal of making every individual feel accepted. Studies made by international schools and great scholars are also used as references. Their involvement is a guide towards properly learning a foreign language. In this paper, there are addressed topics related to Language, both as a system and as a device. Topics related to learners of both genders, to the role of teachers and students, classroom and home learning. Furthermore, it addresses practice and not just theory. This paper concludes that SLA is possible and it points its finger towards all the readers. All of us are different and despite that, we can all learn equally.

Keywords: Learning, FL, Language Acquisition Device, Development Stages, Strategies

¹ Ma. Arlind Koçi, Aleksandër Moisiu University, Durrës, Albania: arlind.koci2@gmail.com

² Dr. Emilda Roseni, Aleksandër Moisiu University, Durrës, Albania: m_roseni@yahoo.com

Korrupsioni në Kosovë

Enver Gërguri¹

Punimi “Korrupsioni në Kosovë” synon që të paraqesë rëndësinë e së keqes që ka korrupsioni, mënyrën dhe faktorët kryesorë të korrupsionit në shoqërinë dhe shtetin e Kosovës, që në fakt është rrjedhojë e një keqqeverisjeje, respektivisht e një trashëgimie të sistemit të kaluar politik. Qëllimi është që të gjejme forma dhe mënyra që të parandalojmë dhe të luftojmë korrupsionin përmes qeverisjes së mirë dhe organizimit të pushtetit për të luftuar krimin e organizuar dhe kontrabandën. Republika e Kosovës është një shtet i ri, i cili ka dalë nga një sistem i vjetër socialist dhe me një tranzicion të tillë ka filluar të lulëzojë korrupsioni dhe krimi i organizuar. Forma dhe mënyra e përhapjes dhe e shtrirjes së korrupsionit në Kosovë prodhojnë shumë material për studim dhe diskutim shkencor, gjë që më ka shtyrë shumë që të zgjedh të shkruaj dhe të lexoj për këtë fenomen.

Fjalë kyç : korrupsion, guxim politik, Qeveri.

¹ Dr. Enver Gërguri, Nënkolonel në Gardën Kombëtare të Kosovës/lieutenant-colonel in the National Guard of Kosovo: enver_8@hotmail.com

Teaching and Learning leadership by using the leadership-competency model Drenica

Fadil Çitaku¹

According to experts of leadership science (Çitaku et al., Çitaku, 2019; 2012; Çitaku & Ramadani, 2020) —an important threat facing the world today is the lack of effective leadership of our human institutions. Health organisations and medical schools—like other human institutions—need competent and effective leaders now more than ever to face the threats and challenges of the modern world. Çitaku and Ramadani (2020), developed the Leadership Competency Model-Drenica. The purpose of the present study “Leadership Competency Model-Drenica” was to identify from the literature the most effective competencies of leadership published in Google Scholar between 2010-2020. This study summarized the generalizability of leadership competencies published in field of leadership. This model used the Leadership Competencies Model of Çitaku et al. (2012) to find out leadership competencies for efficient leaders. The study brought out 25 important leadership competencies incorporated in seven important domains, resulting with leadership competencies model named DRENICA, which is scientifically robust and can be used in leadership training courses and programs, in all leadership domains. These combined in this study suggest that these 25 leadership competences can be used generalized, represent a coherent, reliable and parsimonious model of leadership and show the application in all domains of leadership. This talk will outline the evidence-based Leadership Competencies, which are required to reach the Excellence in any domain. For this purpose, an innovative example, namely Leadership Competency Model-Drenica will used, to explore how these leadership competences can be applied in Leadership.

Keywords: leadership science, leadership competencies model, evidence-based competencies

¹ PhD, MME Academy of Leadership Sciences Switzerland, Switzerland: fadil.citaku@aab-edu.net

Ndikimi i aktiviteteve vullnetare në zhvillimin e turizmit përmes mbrojtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore në Kosovë

Dr.sc.Fatmir Hoxha¹

Punimi trajton një komponent me rëndësi siç është puna vullnetare, si segment në zhvillimin e turizmit përmes mbrojtjes dhe promovimit të trashëgimisë kulturore në Kosovë. Zhvillimi i turizmit si faktor me rëndësi në ekonomi ka gjetur mbështetje të madhe në vitet e fundit, mirëpo nuk ka pasur një platformë konkrete, së paku në Kosovë, se si të inkuadrohet gatishmëria përmes punës vullnetare në zhvillimin e turizmit. Një instrument studimi u administrua në gjuhën shqipe përmes pyetësorit dhe rezultatet apo të gjeturat paraqesin nivel të ulët të aktiviteteve vullnetare në zhvillimin e turizmit përmes mbrojtjes, promovimit të trashëgimisë kulturore në Kosovë; gatishmëri të ultë të institucioneve publike për të zhvilluar një plan konkret, ndërsa kemi një gatishmëri të lartë të pjesëmarrësve në studim për të afruar punë vullnetare gjatë kohës së lirë. Gjithashtu, të gjeturat tregojnë se ka ndonjë koncept për zhvillimin e platformave të tilla, edhe pse shumica e qytetarëve janë te rinj, ndërsa edhe grupmoshat e tjera janë të gatshme të ofrojnë aktivitete vullnetare për të zhvilluar turizmin si faktor me rëndësi në ekonomin e vendit. Nga të gjeturat inkurajohen institucionet publike si në nivel qendror, ashtu edhe në atë lokal të hartojnë programe përmes të cilave do të zhvillojnë punë vullnetare dhe do të nxitnin në zhvillimin e turizmit në njërin anë, ndërsa në anën tjetër do të ndikonin drejtpërdrejt në mbrojtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore në Kosovë.

Fjalë kyç: turizëm, punë vullnetare, zhvillim, trashëgimi kulturore, Kosovë.

¹ Udhëheqës i Divizionit në MKRS, Kosovo: fatmir.hoxha@rks-gov.net

The role of language and identity in the field of disclosure of cultural studies

Fatmir Ramadani¹

Culture is related to pre-existing roots of the individuals that define their identity in terms of background or historical relevance. Cultural studies is described as an interdisciplinary branch that analyses varied cultural forms and activities related to the power relationship and influence their deployment, production, effects, and circulation. Culture and identity can be asserted as interrelated terms in which language plays an important role in creating differences between the both. Culture is related to pre-existing roots of the individuals that define their identity in terms of background or historical relevance. It emphasizes that language plays an important role in establishing interaction with society individuals. It includes a set of signs and symbols that depict cultural value and signify system so that there is meaningful exchange of thoughts. The association between culture and language has been studied and found that language is used to enhance communication behaviour by focusing on the sound pattern. It was analyzed that language becomes an important tool to demarcate the culture and identity of an individual among large populations. It can also be recommended that the further improvement in the identity could also be brought by classifying identity into knowledge aspect by categorizing base on their knowledge domain. It will help in developing intellectual identity and promote development of intelligent cultural syndromes.

Keywords: Identity, Cultural Studies, Language, Individuality, Singularity

¹ Dr. Fatmir Ramadani, Fakulteti i Gjuhëve të Huaja/Faculty of foreign languages, AAB College, Prishtina, Kosovo: fatmir.ramadani@aab-edu.net

Sfidat e bizneseve kosovare në liberalizimin e tregut në Ballkanin Perëndimor

Fidan Qerimi¹, Arbëresha Behluli² dhe Fëllanzë Pula³

The Western Balkans is a European region, with political, economic and social instability throughout history. In this region, cultures, political currents, but also ethnic conflicts have been confronted, which have created a fragile economic and social system. The transition to the European Union has been a challenge for the whole society and especially for the economy and business. European integration has been supported by the EU through stabilization and association agreements, but with a poor result in this regard. The challenge of the region is also the integration of the region in terms of economy and the liberalization of the common market, given that there are obstacles and long conflicts in history, another challenge is high unemployment and informality, but also the level of economic development given the last decades that have been marked by wars and conflicts between the states of the region. Given the changes in political orientation in the region, this research will analyze the challenges of Kosovar businesses in liberalizing the labor market in the Western Balkans. The population of this research is Kosovar businesses, where 200 businesses of different activities were sampled. After collecting the data based on the quantitative method, the data analysis was done through the Statistical Package for Social Sciences. According to the research results, we conclude that business skills and standards, product quality, employee salaries, funding opportunities, level of development yesterday level of education are the challenges that businesses will face in market liberalization in the Western Balkans. Based on these results, this research is very important because it not only identifies the challenges that Kosovar businesses will face, but would contribute to businesses together with Kosovar institutions to address these challenges before liberalization occurs in order to face with this phenomenon to be easier.

Keywords: Business Challenges, Market Liberalization, Kosovar Businesses, Western Balkans

¹ Dr. Fidan Qerimi, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: fidan.qerimi@aab-edu.net

² Dr. Arbëresha Behluli, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: arberesha.behluli@aab-edu.net

³ Prof. ass. dr. Fëllanzë Pula, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: fellanze.pula@aab-edu.net

Identifikimi i problemeve aktuale në bizneset e vogla dhe të mesme në komunën e Gjilanit

Fitore Selmani¹

Bizneset e vogla dhe të mesme kanë një rol shumë të rëndësishëm si në aspektin ekonomik, ashtu dhe në atë social, për shkak të kontributit të tyre në zhvillimin ekonomik të vendit si dhe në krijimin e vendeve të punës. Ky kontribut është i vlefshëm, sidomos në këtë kohë të pandemisë, e cila për pasojë ka sjellë një krizë ekonomike në mbarë botën.

Punimi ka për qëllim që të identifikojë dhe të analizojë problemet kryesore me të cilat përballen bizneset e vogla dhe të mesme, duke analizuar shkaktarët kryesorë të këtyre problemeve si dhe efektet që japin ato në zhvillimin e aktivitetit ekonomik. Në veçanti, përmes këtij hulumtimi kemi për qëllim të konstatojmë se cilët janë faktorët kryesorë që sjellin probleme të natyrave të ndryshme për bizneset e vogla dhe të mesme. Punimi synon t'u japë përgjigje pyetjeve kërkimore: A e përmirëson konkurrencën në treg në bizneset e vogla dhe të mesme të Gjilanit lufta kundër evazionit fiskal? A e pengon aktivitetin e bizneseve të vogla dhe të mesme pandemia COVID-19? A është rritja e shkallës së papunësisë njëra ndër problemet kryesore aktuale në bizneset e vogla dhe të mesme në komunën e Gjilanit? Realizimi i hulumtimit është bërë nëpërmjet anketimit të përfaqësuesve të bizneseve në komunën e Gjilanit, ku janë përfshirë 110 biznese të vogla dhe të mesme dhe si instrument kryesor për mbledhjen e të dhënave është përdorur pyetësi. Rezultatet e hulumtimit paraqiten nga pikëpamja teorike dhe empirike, duke bërë lidhjen ndërmjet treguesve kryesorë, të cilët paraqesin problemet aktuale të këtyre bizneseve. Rezultatet e këtij studimi vërtetuan se lufta kundër evazionit fiskal e përmirëson konkurrencën në treg, pandemia COVID-19 pengon aktivitetin e bizneseve të vogla dhe të mesme në komunën e Gjilanit, u identifikuan problemet aktuale me të cilat po ballafaqohen këto biznese dhe konfirmuan se rritja e shkallës së papunësisë është problem aktual në bizneset e vogla dhe të mesme në komunën e Gjilanit. Rezultatet e fituara vërtetuan hipotezën e parë, të dytë dhe të tretë. Këto rezultate krijuan një bazament shkencor për ndikimin e pandemisë Covid-19 në bizneset e vogla dhe të mesme në komunën e Gjilanit.

Fjalë kyç: Pandemia COVID-19, rënie ekonomike, papunësi, bizneset e vogla dhe të mesme, evazion fiskal, falimentim, probleme dhe ndihmë financiare.

¹ Ma. Fitore Selmani, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: fitoreselmani@hotmail.com

Promovimi i trashëgimisë kulturore, një mundësi e mirë për zhvillimin e turizmit

Gentiana Gashi¹

The theme "Promotion of cultural heritage, a good opportunity for the development of tourism" aims to analyze the concept of promoting cultural heritage in the country, as well as its role in how much it has an impact on tourism development, always not forgetting to mention similar cases from the region and the world, so this will definitely be comparatively comparable with other countries in order to more or less look at the current state of our country as a country in terms of these issues. The sources (information) that will be presented on this topic will prosper it and at the same time we will also take examples and writings of our authors and foreigners, who are getting exactly the treatment of these topics, as a result we will be able to learn the best practices, the experiences that we cannot implement in our country. In the end, we will conclude with one analysis as a result of which we will promote the cultural heritage and tourism, as an economic resource to be used by the individual, the society and the institutions of the country with the sole purpose of improving the economic, cultural and social situation of our country. The material discussed in this topic will be particularly useful for the field of cultural heritage and tourism and for further study by other researchers.

Keywords: Cultural heritage, tourism, cultural tourism, cultural heritage promotion, tourism promotion, tourism development, economic situation

¹ Ma. Gentiana Gashi, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, Trashëgimi Kulturore dhe Menaxhim i Turizmit/Cultural heritage and tourism management, University of Prizren, Prizren, Kosovo: gentiana.gashi22@gmail.com

Viktimat e regjimit komunist në Shqipëri të “Gjëmia e mbytur”

Gjylë Totaj Salihu¹

Fatos Kongoli është një nga autorët më produktivë të njëzet viteve të fundit në letërsinë

shqipe. Ai është autor i katërbëdhjetë romaneve, të cilat kanë zënë vend në diskutimet tona

letrare. Që nga botimi i romanit të tij të parë (“Ne të tre”) dhe deri te botimi i romanit të tij të fundit (“Njeriu me fat”), gjithnjë ka pasur një interesim të vazhdueshëm dhe një pëlqim të mirë, si nga lexuesi në përgjithësi, por edhe nga kritika e specializuar letrare, ku hasim një mori shkrimesh e vlerësimesh për veprën e këtij autori. Por ne, gjatë këtij punimi, do të merremi me analizën e romanit “Gjëmia e mbytur” 1 i Fatos Kongolit, një roman që përmban rrëfim që u bën homazh viktimave të një regjimi, siç ishte ai i komunizmit në Shqipëri. Një rrëfim për të kaluarën dhe të tashmen e shoqërisë shqiptare, siç e shohim në shumë vepra të këtij autori, i strukturuar në 15 kapituj, me personazhe dhe vende veprimi të ndryshueshme, të cilat objekti “vila misterioze” me shtrëngim arrin t’i bashkojë, pasi e ka mbajtur në provë durimin e lexuesit. Padyshim se “Gjëmia e mbytur” është një roman që ngërthen në vete ide dhe potencial stilistik, ndër më të spikaturit në prozën tonë bashkëkohore. Është vlerësuar si një tekst me potencial dramatik, ku “qenia njerëzore është në panik dhe ngërthen në vete një dramë mendore dhe një shok psikologjik për shoqërinë dhe individin.”

Fjalë kyç: roman, ngjarje, personazh, dashuri, dilema, gjuhë.

¹ Prof. ass. dr. Gjylë Totaj Salihu, Fakulteti i Edukimit/Faculty of Education, University of Prizren, Kosovo: gjyle.totaj@uni-prizren.com

Initiatives on sustainable tourism for the reception of migrants

Giuseppe Maino¹, Isber Sabrine², Donatella Biagi Maino³

The initiative follows the conferences organized by us in 2018 and 2019 on hospitality and cultural heritage and the ongoing collaboration with the Romualdo del Bianco Foundation in Florence which promotes the international project Life beyond Tourism for conscious and sustainable cultural tourism. This contribution intends to inform about ongoing projects for the integration of migrants through cultural tourism (European projects Multaka with Berlin, Oxford, Paris and Madrid, and Abuab with Barcelona and Bologna) and for the multicultural and multi-ethnic dialogue that only mutual knowledge of traditions, customs and traditions - see the role and importance of sustainable and conscious tourism - can make it possible.

¹ Prof. dr. Giuseppe Maino, New York Academy of Sciences, New York, USA:
giuseppe.maino.53@gmail.com

² CSIC — Agencia Estatal Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Spain; Heritage for Peace, Barcelona, Spain

³ Alma Mater Studiorum – University of Bologna, Department of Arts, Italy

Documenting architecture. From 3D simulations to virtual restoration

Giuseppe Maino¹, Donatella Biagi Maino²

The House of the Mutilated in Ancona is a significant example of twentieth-century architecture and the current initiatives aimed at its recovery and restoration can represent a useful and interesting test bed for experimenting with the most innovative IT methodologies for documenting the history and state of conservation of the building. This contribution therefore intends to propose some possible strategies for the design and implementation of a new concept of digital information system in order to preserve all the documentation relating to the House of the Mutilated, make it accessible online also to citizens and the wider public, to create a useful service for the management of the building itself and to enhance the asset, making known its history, constructive and artistic characteristics and the possibilities of use. The results obtained can then be usefully used for the documentation and planning of the recovery of monumental buildings of the twentieth century of historical and artistic interest in Europe.

¹ Prof. dr. Giuseppe Maino, New York Academy of Sciences, New York, USA:
giuseppe.maino.53@gmail.com

² Alma Mater Studiorum – University of Bologna, Department of Arts, Italy

Analysis of the impact of USA in Kosovo and Afghanistan from the perspective of “clash of civilizations”

Gurakuç Kuçi¹

Civilization, Ideology, and Geopolitics are the three complementary concepts that are part of the study in analyzing the success and failure of the USA during its mission in Kosovo and Afghanistan. In all three of these concepts, Kosovo is very close to the West, and consequently to the United States. Albanians in Kosovo consider themselves and aim for advancement towards the west in terms of civilization, also in terms of ideology they have the same goals to adopt western democracy and in terms of geopolitics the interests are mutual. While Kosovo is part of strategies like Hinterland and Rimland this made it part of the geopolitical interests of the west, namely the USA. Whereas, Kosovo has a crucial interest to have the security offered by the West. Afghanistan on the other hand is a different civilization from the west, it has a different ideology of governance and also other geostrategic interests. These three concepts are the main indicators of state-building ability and desire according to USA concepts. This is a brief conclusion from the paper which has the dependent variable “American success and failure in Afghanistan and Kosovo”. The research question of the paper is: “Why did the USA show success in state-building in Kosovo and not in Afghanistan?” The research method of the paper is transdisciplinary. This paper is based on Huntington’s theory of the “clash of civilizations” to find analytical space in the ideological and geopolitical fields.

Keywords: state-building, civilization, ideology, geopolitics, Afghanistan, USA, Kosovo

¹ Dr. Gurakuç Kuçi, Drejtor/Director of the Independent Institute for Political and Media Studies, gurakuqkuqi@gmail.com

Zhvillimi i vlerave turistike të shpellës së Gadimes, mundësi zhvillimi të qëndrueshëm turistik në Kosovë

Hysen Sogojeva¹

Kosova cilësohet si vend me larmi të theksuar të tipareve natyrore, si: ndërtim gjeologjik, relief, kushte klimatike, hidrografi dhe botë e gjallë bimore dhe shtazore, të cilat kanë ndikuar në krijimin e vlerave të trashëgimisë natyrore. Duhet të theksojmë se Kosova, me natyrën e saj të larmishme dhe interesante, ka shumë vlera të trashëgimisë natyrore që meritojnë statusin kombëtar dhe ndërkombëtar të mbrojtjes si trashëgimi botërore. Turizmi kosovar prej fillimit është bazuar në mundësitë reale të zhvillimit të llojeve turistike, të cilat janë karakteristike për turizmin kontinental. Karakteristikat atraktive të faktorëve natyrorë dhe antropogjenë janë mjaft të ndërlikuara, ndaj ndarja e tyre tipologjike paraqet në veçanti problem në vete, kryesisht faktorët natyrorë, pikë së pari, paraqesin dukuri të ndryshme natyrore: dukuri morfologjike (male, lugina, gryka, kanione dhe shpella), dukuri hidrografike (lumenj, liqene, burime termominerale) si dhe dukuri iogjeografike (bota bimore dhe shtazore). Si dukuri të rrallë morfologjike kemi Shpellën e Gadimes, shpellë e mermerit, e njohur jo vetëm në Kosovë, por edhe në rajon e më gjerë. Shpella e Gadimes gjendet në fshatin Gadime në afërsi të Lipjanit, Kosovë. Ajo është e gjatë 1500 metra, mirëpo për turistët është i mundshëm shikimi i vetëm 1300 metrave të para të shpellës, pasi që për pjesën tjetër të shpellës ende nuk janë të mundshme kalimet. Në shpellë gjenden: kati i mesëm që është për vizitorë, kati nënujor dhe kati i sipërm. Gjatë verës temperatura në brendi të shpellës është konstante 13 gradë celsius dhe gjatë dimrit 11-13 gradë. Janë të rregulluara afro 2000 metra katrorë. Shpella i ka dy kate, nga të cilat, i dyti, nuk është rregulluar ende për vizitorë. Uji atmosferik, kur bie në kontakt me ajrin përmes çarjeve të ndryshme tektonike, avullohet e pastaj bëhet kondensimi i bikarbonatit të kalciumit dhe formohen stalaktite dhe stalagmite. **E vetmja shpellë e mermerit në Evropë...**E bukur dhe mistike, një nga pasuritë më të veçanta të Kosovës, çdo gjë e natyrshme është tërheqëse. Kush di t'i vlerësojë, i ruan e kush jo, i shkatërron ato. Mbijetesa e saj varet nga dora e njeriut. Ndaj, nuk do të duhej të vinte në shprehje thënie indiane: "Dikur njeriu i është frikësuar natyrës, ndërsa sot natyra i frikësohet njeriut".

Fjalë kyç: monument natyre, menaxhim, resurse natyrore, shpellë, shfrytëzim.

¹ Prof. asst. dr. Hysen Sogojeva, Fakulteti i Shkencave të Aplikuara, Universiteti i Ferizajt/Faculty of Applied Sciences, Ferizaj University, Ferizaj, Kosovo: hysen.sogojeva@gmail.com

Rrugëtimi i Ballkanit Perëndimor në Bashkimin Evropian: Sfidat, identiteti dhe patriotizmi

Ilda Budlla¹

Ballkani Perëndimor, por veçanërisht Shqipëria dhe Kosova, si një rast unik i një kombi të ndarë në dy shtete, u ka mbijetuar furtunave të egra të historisë, aleancave keqdashëse, tradhtise dhe luftës, ama në këtë rrugëtim të vështirë kanë arritur të ruajnë identitetin për të cilin kanë derdhur gjak mijëra luftëtarë. E për këtë identitet të ruajtur me kaq fanatizëm lëshohen fjalime propagandistike, sipas së cilave ky identitet na qenka kinse anadollak (oriental) me një përpjekje për t'u dukur modern e perëndimor. Duke ditur se populli dëshiron më së shumti aderimin në BE, politika e këtyre vendeve ka ditur mjaft mirë ta shfrytëzojë këtë fakt, ndaj në axhendën politike të qeverisë dhe atë elektorale, aderimi në BE mbetet premtimi dhe prioriteti strategjik i tyre. Ajo që duhet përmendur, është fakti se anëtarësimi në BE nuk është thjesht një vendim, një gjendje statike, përkundrazi, i gjithë procesi është progresiv dhe dinamik. Në këtë rrugëtim të gjatë prej dekadash tashmë, cila është arsyeja pse Ballkani Perëndimor vazhdon të mbetet kaq larg ëndrrës evropiane?! Në këtë marrëdhënie dypalëshe, cila prej tyre po përfiton nga tjetra dhe po bëhet kaq i vështirë ky proces? A thua vendet e Ballkanit Perëndimor dhe qeveritë e tyre nuk po punojnë mjaftueshëm për të përmbushur kushtet e vendosura? Apo mos vallë BE-ja ka hequr dorë nga politika e zgjerimit meqë edhe vetë nuk po mundet të menaxhojë ato vende që janë pjesë e unionit, duke kujtuar kështu Brexit? E nëse është kjo, pse atëherë vazhdon e hedh "shashka" shprese, apo mos vallë ka ende frikë, duke qenë se Ballkani Perëndimor, pavarësisht përpjekjeve, mbetet një fuçi baruti që mjafton një shkëndijë për ta plasur, e po përdor manovra diplomatike për ta mbajtur nën kontroll. Aderimi në BE nuk nënkupton vetëm lëvizjen e lirë, ajo nënkupton një shtet të së drejtës, demokraci liberale, ndërkohë në Ballkanin Perëndimor korrupsioni merr jetë, betonizimi lartësohet, ndërtimi merr dhenë, flora dhe fauna shkatërrohet, papunësia rritet, çmimet kalojnë çdo limit, arsimit krijon analfabetë funksionalë dhe truri i vertetë merr dhe e ikën. Ku po shkojmë??? Përpara se të na duan të tjerët, ne duhet të duam veten, sepse vetëm kështu do të arrijmë të ecim përpara...

Fjalë kyç: Ballkani Perëndimor, sfida, identiteti, Bashkimi Evropian, integritet.

¹ Ma. Ilda Budlla, Fakulteti i Ekonomisë/Faculty of Economics, University of Tirana, Albania:
Ilda.Budlla@gmail.com

Pasqyrimi i sferës publike evropiane në mediet kombëtare

Ilire Zajmi¹ dhe Zija Rexhepi²

Kosova, shteti më i ri në Europë, synon të integrohet në Bashkimin European, ashtu si vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor: Shqipëria, Maqedonia e Veriut, Serbia e Mali i Zi. Në procesin e rrugëtimit drejt Europës, mediet luajnë një rol të rëndësishëm, duke i krijuar më shumë hapësirë raportimit mbi çështjet dhe temat evropiane. Mediet kombëtare, përveçse si përçuese të informacionit, krijojnë opinion rreth këtyre çështjeve, duke kontribuar kështu në krijimin e sferës publike evropiane. Ky punim analizon e krahason “europianizimin” e medieve kombëtare në Kosovë dhe Shqipëri dhe trajton sesi ato sjellin informacionet për Europën. Punimi trajton informacionet e postuara online në faqet zyrtare të transmetuesve publikë kombëtarë në Kosovë dhe Shqipëri: Radiotelevizioni i Kosovës RTK dhe Radio Televizioni Shqiptar RTSH. Analiza e informacioneve është fokusuar te transmetuesit publikë për shkak të besimit që gëzojnë në opinion. Rezultatet tregojnë se informacione e përmbajtje të bollshme mbi Europën janë të pranishme në faqet online të dy medieve publike. Ky punim synon të çojë më tej debatin mbi këtë temë, duke theksuar marrëdhënien e drejtpërdrejtë midis medias dhe pasqyrimit të temave e çështjeve që lidhen me Europën.

Fjalë kyç: Europë, europianizim, medie, sferë publike, online, raportim, informacion.

¹ Dr. Ilire Zajmi –Rugova, Fakulteti i Komunikimit Masiv/Faculty of Mass Communication, AAB College, Prishtina, Kosovo: ilire.zajmi@aab-edu.net

² Zija Rexhepi, Prorektor për për administratë dhe marrëdhënie me publikun/Vice Rector of Administration and Public Relations, AAB College, Prishtina, Kosovo: zija.rexhepi@aab-edu.net

Kosovo's national disability education policies and their alignment with the European Disability Strategy

Ilirjana Geci¹

The aim of this study is to investigate the disability educational policies of Kosovo, and their alignment with the European Disability Strategy. In the framework of the Strategy for the Rights of Persons with Disabilities in Europe 2021-2030, adopted by the European Commission in March 2021, quality education is a prerequisite for succeeding in the labour market. Therefore, equal access to education should be ensured for all children, at all levels of European society, in line with the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Kosovo, as a country that aspires European Union integration, is working to align its education disability policies with the EU *acquis* as required in the Stabilisation and Association Agreement between Kosovo and EU. Desk research was utilized as a method to generate data that compare the national and European educational disability policies. Legal documents and reports that reflect the implementation of the educational disability policies, both at national and European level, were analysed and compared. Findings suggest that Kosovo has worked rapidly to reflect the European educational policies in the national level, especially with the adoption of the National Strategy on the Rights of Persons with Disabilities in Kosovo 2013/23, The Law No 04/L-032 on Pre-University Education in Kosovo, and the Administrative Instruction on the Pedagogical Assessment of Children with Special Needs. However, the practical aspect and the real experience of people, as reflected in relevant monitoring reports, have encountered significant transformation difficulties.

Keywords: Disability, Education, Policies, Kosovo, European Union.

¹ Ilirjana Geci, PhD Cand., Fakulteti i shkencave sociale/Faculty of Social Sciences, AAB College, Prishtina, Kosovo: ilirjana.geci@aab-edu.net

Edukimi i vlerave identitare nacionale dhe qytetarisë në kurrikulën shkollore në Republikën e Shqipërisë

Irgen Xhyra¹

Sistemi arsimor shqiptar gjithmonë e më shumë po vihet nën presionin e ruajtjes së një ekuilibri mes europianizimit, modernizimit dhe përshtatjes së kurrikulave shkollore me ato europiane. Kjo është pasojë e drejtpërdrejtë e dy faktorëve: së pari, nevojës së përshtatjes së kurrikulës arsimore me realitetin europian dhe së dyti, detyrimeve ligjore, të cilat rregullojnë sistemin arsimor në Republikën e Shqipërisë. Sa i përket përshtatjes me realitetin europian, problemi që shtrohet është i lidhur ngushtë si me përshtatjen me tregun e punës, ashtu dhe me edukimin e vlerave politike, kulturore, shoqërore dhe ekonomike, të cilat qëndrojnë në thelb të identitetit europian. Ndërkohë, ligji që rregullon arsimin në Republikën e Shqipërisë njeh dhe e bën të detyrueshme parashikimin e edukimit të vlerave kulturore, sociale, ekonomike, pse jo edhe politike, të cilat përbëjnë thelbin e identitetit kombëtar shqiptar. Në kushtet e një ekuilibri të tillë duhet që të ketë një raport të drejtë mes edukimit të vlerave europiane dhe atyre nacionale. Në këtë rrafsh do të analizojmë se si shfaqen në mënyrë sasiore dhe cilësore në programet në zbatim në Republikën e Shqipërisë, edukimi i këtyre vlerave në sistemin arsimor shqiptar. Po kështu, do të evidentojmë dhe problematikat që hasen në zbatimin e parimeve mbi të cilat duhet të ngrihen këto programe dhe kurrikula.

Fjalë kyç: arsim, histori, kornizë kurrikulare, qytetari, identitet kombëtar e europian.

¹ Ma. Irgen Xhyra, Gjinnazi gjuhësor/high school “Mahmud e Ali Cungu”, Elbasan, Albania: irgen.xhyra@gmail.com

Identiteti kombëtar i trajtuar në tekstet e qytetarisë para dhe pas viteve '90 në Shqipëri

Nada Kallçiu¹ & Fatmira Mulliçi²

Ky studim paraqet si është trajtuar identiteti kombëtar në periudhën e komunizmit në tekstet shkollore krahasuar me atë pluraliste. Qëllimi i këtij hulumtimi është analiza krahasuese e identitetit kulturor në tekstet mësimore të lëndës së qytetarisë. Punimi është realizuar përmes metodës cilësore të kërkimit shkencor, intervistës gjysmë të strukturuar. Kampionimi është i qëllimshëm dhe intervistat janë realizuar me pesë specialistë, drejtues e mësues aktualisht në pension dhe dhjetë të tjerë që punojnë në arsimin parauniversitar. Rezultatet tregojnë se në programet mësimore të lëndës së qytetarisë para viteve '90 nuk janë trajtuar nënkulturat dhe identiteti kombëtar i krahinave shqiptare dhe sidomos kultura e popullsisë shqiptare e mbetur jashtë kufijve të shtetit shqiptar. Boshllëqet në formimin kulturor kombëtar u vunë re pas viteve '90 dhe sidomos në vitet e luftës së Kosovës e shpalljes shtet i pavarur, atëherë kur lëvizja e popullsisë u bë e lirë, por mungesa e njohjes së njëri-tjetrit në identitetin kulturor reflektoi në një hap të ngadaltë integrimi. Kjo çështje e mungesës së njohjes së identitetit kombëtar nga populli shqiptar duhet të vërë në lëvizje të dy shtetet shqiptare në hartimin e politikave kulturore e arsimore në kontekst të vlerave kombëtare. Ministrinë e Arsimit në Shqipëri e Kosovë rekomandohen të hartojnë strategji arsimore, module shkollore e projekte të përbashkëta. Mësuesit dhe specialistët e arsimit duhet të jenë pjesë e një të tërë në trajnimin profesional në tematikën e kulturës e multikulturës.

Fjalë kyç: kulturë, komb, identitet, multikulturë, tekst qytetarie.

¹ Dr. Nada Kallçiu, Faculty of social sciences, University of Tirana, Albania: nkallciu@gmail.com

² Msc. FatmiraMulliçi, teacher, Junior High School "Hamza Muça," Tirana, Albania: mmira@live.com

The multiplicity of architectural identities; Space and Matter, and forms of transformation

Kaltrina Jashanica¹

As architecture oscillates in a strict scalar possibility that concerns the mechanisms of human perception, its transitive character of matter and progressive loss of its mass reveals many moments of involution regarding constructive consciousness of the architectural built. In this regard, due to the plurality of influential fonts, its relation to the identity of the place is in constant interrogation. The study consists in research of new spatial configurations and matter of architectural interpretation which assist the ambiguous character of the place beyond its perceptive mien. Considering the new materiality and beyond, since '90s, architecture encountered a suspended quality of noble materials as a means to discover a new architecture through, compatible with nature or/and new spatial configurations on the way. The result, new surfaces, new architectural programs and consequently new *character*. Today, intellectual, experiential qualities and profound ideas are clustered within technological expressive means, thus as a meditation of formal qualities primary to matter itself. "Yet, architecture is a true co-presence of meaning and material" (P. Emmons). As a consequence, the metaphor of time and matter lies in the mediation of what is perceived and the reality of construction as altered to the extent of phenomenal reasoning, vis-à-vis to the built of ambiguous identities. The study inclines the argument through few geographic areas with the aim to reassess how the above-mentioned conditions constrained architecture to be 'compromised' to new spatial conditions and requirements.

Keywords: transposition, matter, phenomenology, spatiality, contemporary

¹ Dr. Kaltrina Jashanica, Sapienza Università di Roma, Italy/AAB College, Prishtina, Kosovo: kaltrina.jashanica@aab-edu.net

Avancimi dhe perspektiva e integritit të Kosovës në Bashkimin Evropian

Mustafë Kadriaj,¹ Gurakuç Kuçi² & Kastriot Veselaj³

Procesi i integritit të Kosovës në Bashkimin Evropian është një proces deri diku i pandashëm me vendet e Ballkanit Perëndimor dhe me një rëndësi të përmbushjes së proceseve historike, gjeopolitike dhe ekonomike. Ky është një konkluzion i dalë nga ky punim, i cili trajton aspektet historike, ekonomike dhe politike të rëndësisë së integritit të Kosovës në BE. Nga aspekti historik ky punim trajton periudhën e bashkëpunimit ndërmjet Kosovës dhe BE-së që nga lufta e fundit në Kosovë e gjer më sot, për të vazhduar me pjesën ekonomike, e cila tregon perspektivën që ofron BE-ja si tani që Kosova nuk është vend anëtar, por edhe në të ardhmen me anëtarësim. Në aspektin politik, kjo temë përfshin analizimin e rëndësisë së proceseve të cilat kanë ndodhur tani, së bashku me shpjegime gjeopolitike, ku përfshihet edhe një pjesë analitike mbi atë që quhet “modernizim”. Të tria këto aspekte që trajtohen në punim, përfundojnë me konkluzione të cilat ofrojnë edhe rekomandime mbi atë që mund të shpresojmë, sipas terminologjisë së Kantit, “paqen e përhershme”. Pra, hulumtimi mundohet të tregojë se sa afër dhe larg është Kosova me BE-në dhe për këtë arsye e kemi përdorur edhe metodën interdisiplinare për studim. Pyetja hulumtuese e punimit është: “Sa afër dhe larg integritit në BE është Kosova?” Hipoteza e punimit është: “Integrimi i Kosovës në BE është i lidhur shumë me një integrit të të gjithë Ballkanit Perëndimor, por mundësitë e Kosovës për hapa më të avancuar varen nga shfrytëzimi i përparësive në stabilitetin e shtetndërtimit dhe përafrimit me perëndimin si partnerë, dhe jo duke u bërë barrë për perëndimin ose duke u varur nga stabiliokracia”.

Fjalë kyç: Ballkani Perëndimor, integrimi në BE, Kosova, stabiliokracia, modernizimi.

¹ Prof. ass. dr. Mustafë Kadriaj, Kolegji Biznesi/Business College, Prishtina, Kosovo: mustafkadriaj@live.com,

² Dr. Gurakuç Kuçi, drejtor / Director “Independent Institute for Political and Media Studies”, Prishtina, Kosovo: gurakuçkuçi@gmail.com

³ Ma. Kastriot Veselaj, PhD Cand, University of Pristina “Hasan Prishtina”, Prishtina, Kosovo: kastriot.veselaj@uni-pr.edu

Rëndësia e anëtarësimit të Republikës së Kosovës në Organizatën Ndërkombëtare Policore INTERPOL

Kenan Idrizaj¹

Me anë të këtij punimi do të paraqesim rëndësinë e anëtarësimit të Republikës së Kosovës në Organizatën e Policisë Kriminale "INTERPOL". Republika e Kosovës është shteti më i ri në Evropë, kështu që me anëtarësimin e shtetit tonë në këtë organizatë mund të luftohet me lehtë terrorizmi, krimi i organizuar dhe të gjitha llojet e krimeve ndërkombëtare. Me rastin e anëtarësimit të shtetit tonë do të mundësohet shkëmbimi i informacioneve dhe analizimi i tyre për grupe të caktuara terroriste dhe kriminale. Pasi që Policia e Kosovës është trajnuar nga personeli profesional policor evropian dhe ai i Shteteve të Bashkuara të Amerikës, do të bëhet një krah dhe aleat i rëndësishëm i kësaj organizate. Kështu që, në këtë punim do ta cekim rëndësinë e Republikës së Kosovës, përkatësisht Policisë së Kosovës, në dhënien e kontributit të saj në luftimin e përbashkët me shtetet anëtare të kësaj organizate në luftimin e terrorizmit dhe krimin të organizuar vendor dhe ndërkombëtar.

Fjalë kyç: polici, krim i organizuar, terrorizëm, informata, luftim i krimin.

¹ Dr. Kenan Idrizaj, Universiteti i Sarajevës, Fakulteti i Kriminalistikës dhe Shkencave të Sigurisë, Bosnjë dhe Hercegovinë/Faculty of Criminology and security science, Sarajevo, Bosnia-Hercegovina: kenan_idrizaj@live.com

The European Future of Albania and Kosovo as Western Balkan countries

Laura Agolli¹

Geographically, Western Balkan countries are located in the Southeast part of Europe and consist of 7 countries: Bosnia and Herzegovina, Croatia, Serbia, Montenegro, Macedonia, Albania and Kosovo. These countries have played an important role in history. At the moment of speaking, only Croatia is a member state of the European Union. Currently, Kosovo is a potential candidate for EU accession and Albania is considered as a candidate negotiating from March 2020. Albania, a country with a population of 2.8 million, has been an EU candidate country since 2014. Kosovo, signed the Association Agreement with the EU in April 2016. Both countries are characterized by high levels of corruption and political problems that should be considered in order to proceed further. This study tries to identify the strengths and potential challenges that pose an obstacle in terms of the EU accession process of these two Western Balkan countries and discuss potential solutions to the challenges that slow the pace for both Albania and Kosovo.

Keywords: EU, Albania, Kosovo, accession, Western Balkans

¹ Ma. Laura Agolli, Administratë Publike/Public Administration, Oakland University, Rochester, Michigan, USA: lagolli@oakland.edu

Identiteti vs. qytetërimi; një qasje teorike dhe empirike

Lekë Sokoli¹

Në fokus të kësaj konference është edhe 'identiteti'. Dhe pikënisje e këtij punimi janë rezultatet e marra nga dy sondazhe. I pari me studentë të shkencave sociale e humane të nivelit master të dy universiteteve, UT dhe UAMD. Objekt i sondimit 'face to face' ishte pikërisht kuptimi (ose në të kundërt, moskuptimi) që kanë studentët e ciklit të dytë të studimeve rreth konceptit "identitet" si dhe raportit të identitetit me qytetërimin. I dyti është një sondazh online i realizuar me shqiptarë që jetojnë në Shqipëri, Kosovë, Maqedoni, Mal të Zi e Diasporë (n=397), mbi një gamë të gjerë çështjesh, ndër të cilat përfshihen edhe (a) perceptimi mbi ndjenjën e identitetit kombëtar shqiptar (në katër shkallë) dhe (b) perceptimi i shqetësimit për kristalizimin e ndonjë identiteti tjetër në botën shqiptare (si "identiteti kosovar" p.sh.), jashtë identitetit shqiptar (sërisht në katër shkallë). Nga të dhënat rezulton se ka një pështjellim në kuptimin mbi identitetin, mbi përbërësit e tij, mbi peshën specifike të këtyre elementeve përbërëse në ndërtimin e identitetit, në kuptimin e kategorive të ndryshme: "Identitet Evropian", "Qytetërim Evropian" e "Bashkim Evropian". Në veçanti, rezulton një keqkuptim i madh në raportin midis identitetit (si një pronë e një populli krijuar "me dyer të mbyllura" që as jepet, as merret, as tjetërsohet), me qytetërimin (si një arritje "me dyer të hapura" që merret, jepet apo edhe tjetërsohet). Pra, a ka probleme për shqiptarët dhe jo vetëm, në "lojën me dyer të hapura", siç është ajo që imponojnë proceset integruese dhe globalizuese? Dhe, së fundi, perceptimi shqetësues që konstatohet lidhur me "identitete të tjera 'legjitime'" brenda identitetit kombëtar shqiptar, dikton nevojën e studimit të "çështjes shqiptare" dhe trajtimit të saj me qartësi e pragmatizëm (sa nuk është tepër vonë).

Fjalë kyç: identitet, qytetërim, integrim, qasje teorike, qasje empirike.

¹ Prof. dr. Lekë Sokoli, Instituti Shqiptar i Sociologjisë/Albanian Institute of Sociology, Tirana, Albania: sokoli53@gmail.com

Creating a video word cloud in EFLT

Lela Ivanovska¹ & Isa Spahiu²

The use of technology in education in general and in language teaching in particular has lots of opportunities for students and classroom. Such opportunities are word clouds as graphical representations of word frequency, which are shown in different sizes or colors according to their importance. The more frequently a word appears in the text, the larger its size in the visual design. The user can alter the style, colors and layout of the word collage. Using word clouds facilitate interactive information sharing, collaboration and learning. These popular forms of data visualization. make students more active and creative during the learning process. Recent research in English foreign language teaching has suggested using word clouds in teaching language skills – reading, writing, speaking and listening. In addition word clouds can help students in creating learning motivation, setting up an interactive classroom activity, to react to topics and produce their own understanding based on that reaction. This study aims to introduce how we can use word clouds in English foreign language classroom to bridge the comprehension gap with authentic video. It includes suggestions for sources of authentic video as well as some examples of activities we can create using Skim Thru app to extract word clouds from the video script.

Keywords: word clouds, authentic video, English language classrooms, teaching comprehension

¹ Prof. asst. dr. Lela Ivanovska, Faculty of Information and Communication Technologies, Bitola, North Macedonia: lela_bt@yahoo.com

² Prof.ass. dr. Isa Spahiu, Fakulteti i gjuhëve të huaja/Faculty of foreign languages, Prishtina, Kosovo: isa.spahiu@aab-edu.net

The Demographic, Socioeconomic, and Political Determinants of Migration Aspirations Among Young People in Kosovo

Linda Abazi Morina¹

Many factors are believed to cause an increase in migration intentions among youth, especially those from developing countries. The current study examines the effect of several demographic, socioeconomic, and political determinants on young people's intention to migrate. Participants were 1200 young people in Kosovo, ages 14 to 29 years old. Applying a multinomial logistic regression, the findings showed that being unmarried and not employed was a significant predictor of migration aspiration. In contrast, age, gender, and residency (rural and urban) were not correlated with higher wishes to migrate. Low national pride was one of the strongest predictors of migration aspiration among youth. As such, those who are less proud of the country showed significantly stronger aspirations to migrate. The results of this study didn't point toward a significant relationship between political discontent (more precisely lack of trust in the national government and dissatisfaction with democracy) with a higher wish to migrate. Hopes for personal future were not a significant predictor, whereas those who reported higher pessimism about the country's future showed significantly higher aspirations to migrate. Lastly, young people who have volunteered over the last twelve months showed significantly higher aspirations to migrate, whereas voting in the next national election was negatively correlated with migration aspirations. The article concludes with a discussion on how these findings can (a) advance understanding of the impact of social, economic, and political factors on migration aspiration among youth and (b) inform efforts and strategies to prevent uncontrolled mass migration among youth.

Keywords: migration aspirations, young people, Kosovo

¹ Dr. Linda Abazi Morina, Kolegji AAB/AAB College, Prishtina, Kosovo: lindaabazi@gmail.com

The Diaspora vote important for the national development of Albania

Luljeta Mersinaj¹

The Diaspora of Albania has been and continues to be a reserve Albania, another Albania, a real Albania which has played a very important role in specific historical periods. Diaspora and sense of belonging are significant features of the community. Immigrants are usually active in relation to the well-being of the community, but also of the homeland, being willing to return if the needs of the country dictate. This article aims to explore the challenges faced by immigrants (diaspora), as well as the Albanian government, to enable the right to external voting (absentee ballots), their fellow citizens, for the first time in Parliamentary elections of April 25, 2021. For a country like Albania, involvement in the political process is an opportunity to increase its sense of identity around the world. Voting is the most basic form of political participation and the best way to hear the voice of the Albanian diaspora. Albania thus guarantees the right to vote to its citizens, who want to vote within the territory of the country, as a constitutional and legal right, to express their political will.

Keywords: Albania, Diaspora, vote, belonging, constitution, political will

¹ Ma. Luljeta Mersinaj, European University of Tirana, Tirana, Albania:
mersinajluljeta@gmail.com

Sistemi financiar dhe bankar në Shqipëri pas rënies së regjimit komunist

Malvina Kosova¹

Ndryshe nga ekonomitë e tjera në zhvillim, natyra dhe burimet e aktivitetit bankar shqiptar janë përgjithësisht të mbështetura në burime të brendshme, të tilla si depozitat që sektori privat dhe individët kanë vendosur në sistemin bankar. Po kështu, autentik për ekonominë shqiptare ishte edhe mekanizmi i transmetimit të krizës në sistemin financiar. Këto veçori kushtëzohen jo vetëm nga zhvillimet dhe ngjarjet ekonomike të periudhës së krizës, por edhe nga një sërë fenomenesh që kanë dominuar jetën ekonomike në fazat e para të tranzicionit drejt ekonomisë së tregut dhe që kanë lënë një kujtesë të fortë tek individët dhe bizneset shqiptare. Një nga problemet kryesore të tranzicionit në Shqipëri është pikërisht shkalla e lartë e euroizimit real të ekonomisë shqiptare, i cili shfaqet fuqishëm dhe drejtpërdrejt në një shkallë relativisht të lartë të euroizimit financiar. Të gjitha këto zhvillime dhe mekanizmi i përgjithshëm ekonomik e financiar që i lidh ato, përbëjnë një interes të veçantë për Bankën e Shqipërisë jo vetëm nga këndvështrimi akademik, por më së pari dhe mbi të gjitha në funksion të rolit të saj si mbikëqyrës i stabilitetit financiar dhe si rregullator i aktivitetit të sistemit bankar.

Fjalë kyç: sistem bankar, tranzicion, euroizim, Banka e Shqipërisë, stabilitet financiar.

¹ Ma. Malvina Kosova, pedagoge/lecturer at the University College Wisdom, Tirana, Albania: Malvina.kosova@gmail.com

An Expression of Resistance in Naming. A case study of Albanian anthroponyms in Kosovo during the 1990s resistance

Marika Butskhrikidze¹

Human creativity has no limits and people of different ethnic groups express it through different activities such as cooking, singing, dancing, clothing, writing, painting, etc. I believe one of the distinguished areas where Kosovar Albanian creativity is prominent, is naming.

I have spent the last fourteen years teaching at various private colleges in Prishtinë, the capital city of Kosova. At the beginning, it surprised me that the organization of students' lists was based on the alphabetical order of people's first names, rather than surnames which is widely practiced in western countries. Later, I realized that the reason for that is a huge diversity of first names reflecting the whole history of this nation. The focus of this paper is on the given names that have emerged not as a result of religious or cultural influence, but as a result of the resistance against Serbian occupation, especially during the 90s. The names are classified and analyzed according to three major themes: patriotism, traditionalism and a spirit of resistance. The study of female and male given names (e.g. Atëdhe, Fitore, Grevista, Guxim, Heroldina, Herolinda, Tonibler, Kushtrim, Liberta, Luftetar, Çlirim, Shpetim, Liridon, Ilirjana, etc.) of children born during that period demonstrate Kosovar Albanian attitudes and dispositions towards the occupants and shows very vividly how names carry history with them. We compared first names given during the 80-90s with ones in the 70s and afterward in the 2000s, to illustrate the difference between those periods and demonstrate how Kosovar anthroponyms are iconic of the time/events and reflective of national identity.

Keywords: Albanian anthroponyms, identity, iconicity, Kosovo

¹Prof. dr. Marika Butskhrikidze, Fakulteti i Gjuhëve të Huaja/faculty of foreign languages, AAB College, Prishtina, Kosovo: marika.butskhrikidze@aab-edu.net

Kultura politike totalitare si pengesë e proceseve europianizuese të Shqipërisë

Matilda Pajo¹

Procesi i integritimit të Shqipërisë në Bashkimin European ka qenë përparësia e parë e shtetit shqiptar që prej rënies së regjimit komunist. Rrugëtimi i Shqipërisë në Bashkimin European ka qenë i vështirë dhe me mjaft sfida, sikurse dhe ecuria e brendshme e saj drejt demokratizimit. Në këtë studim do të përqendrohemi në ndikimin që ka kultura politike totalitare në pengesën e procesit integruar të Shqipërisë në BE. Ky punim mbështetet në një qasje cilësore. Kultura politike është korpusi i besimeve, qëndrimeve, vlerave që ka qytetari si anëtar i shoqërisë dhe raportin e tij me sistemin politik. Kongruenca e plotë midis kulturës politike dhe natyrës së sistemit politik të një vendi të caktuar, ndihmon në pranimin shoqëror e politik të reformave të brendshme e të jashtme që një shtet kryen. Mungesa e kësaj kongruence sjell jo vetëm vonesë, sfida e problematika të ndryshme sociale, politike e ekonomike, por edhe mungesë të një dakordësie të pranuar shoqërore në lidhje me tema me rëndësi vitale për shoqërinë. Në rastin e Shqipërisë, kultura politike totalitare ka frenuar ndërtimin e një shoqërie demokratike dhe procesin europianizues të Shqipërisë postkomuniste. Në vitin 2014 Shqipëria mori statusin e vendit kandidat dhe prej atëherë procesi negociues drejt anëtarësimit të mëtejshëm duket sikur ka stagnuar. Shqipëria nuk arriti të marrë konfirmimin për negociatat për anëtarësim pas tri herë refuzim nga BE. Punimi kërkon të shpjegojë rolin ende të pranishëm të mbetjeve totalitare në zhvillimet e sotme shoqërore e politike të shtetit shqiptar, duke u përqëndruar në mënyrë të veçantë në ecurinë e Shqipërisë me Bashkimin European. Në fund, punimi përpiqet t'i japë një interpretim të ndryshëm për të shpjeguar sfidat dhe kontradiktat aktuale me të cilat ballafaqohet shoqëria shqiptare postkomuniste në Shqipëri në lidhje me rrugëtimin europianizues të saj.

Fjalë kyç: kulturë politike, totalitarizëm, demokratizim, Bashkimi European.

¹ Dr. Matilda Pajo, Fakulteti i Administratës Publike/Faculty of Public administration, AAB College, Prishtina, Kosovo: matilda.pajo@aab-edu.net

Periudha e pandemisë (Covid-19) dhe transformimi i hapësirave publike

Medina Spahiu Çeko¹

Hapësirat publike janë ikona të identitetit urban. Elementet e identitetit të hapësirave publike janë sheshet, zonat tregtare, xhamitë, rrugët dhe sheshet. Në studim është përdorur metoda e hulumtimit cilësor bazuar në standarde botërore si dhe konceptprojekte të propozuara dhe të realizuara. Në secilin komunitet dhe kulturë hapësirat publike kanë një perspektivë unike: grekët përmendet me Agorën, romakët me Forumin, osmanët me Çarshinë dhe Bedestenin. Ndërkaq, në ditët e sotme, hapësira publike konsiderohen qendrat tregtare, hapësirat rekreative, hapësirat e parkimit etj. Konsideruar gjithmonë rëndësinë e krijimit të hapësirave publike për rekreacion, gjë që ndikon pozitivisht në cilësinë e jetës, hapësirat publike të mirorganizuara janë bërë një domosdoshmëri për shoqërinë. Kohët e fundit, kjo çështje ka fituar më shumë rëndësi për shkak të periudhës së pandemisë Covid-19. Ky studim është vlerësuar në lidhje me rekreacionin e hapësirave publike gjatë periudhës së pandemisë së viteve të fundit. Në fillim të studimit, nisur nga përkufizimet e hapësirës publike urbane, më pas është treguar për standardet e hapësirave publike urbane krahasuar me standardet e reja të pandemisë. Krijimi i distancës sociale, rekomanduar nga Institucionet e Shëndetësisë, ndryshon dhe standardet urbane për hapësira publike. Në studim jepen edhe shembuj konceptesh nga bota të adaptimit të hapësirave në bazë të standardeve të reja, rrjedhojë e Pandemisë.

Fjalë kyç: rrjete sociale, reklamë, komunikim asimetrik, medie të reja, konsumator.

¹ Medina Spahiu Çeko, PhD Cand., AAB College, Prishtina, Kosovo:
medinaspahiuceko@gmail.com

Vlerësimi i hapësirës fizike urbane për persona me aftësi të kufizuara

Medina Spahiu Çeko¹

Çështja e qasjes ka ekzistuar nga ekzistenca njerëzore. Përshtatshmëria e objekteve arkitekturale për persona me aftësi të kufizuara është një problem jo vetëm në Kosovë, por edhe në të gjithë rajonin dhe më gjerë. Si i tillë, ky problem ka filluar diskutimin nga dekadat e fundit, me vlerësimin e zërave për të drejta të barabarta të njeriut, pavarësisht nga aftësitë fizike që një person mund të ketë ose jo. Fatkeqësisht, faktorët përcaktues në këtë situatë janë nga natyra të ndryshme. Nga kjo pikëpamje, roli i arkitektit është mjaft i rëndësishëm në procesin e zbatimit të standardeve të nevojshme. Përderisa gjatë projekteve të reja arkitekturale përshtatshmëria për persona me aftësi të kufizuara nuk kërkon pothuajse fare kohë dhe kjo mund të aplikohet menjëherë, pasi nuk kërkon investim shtesë, përshtatja e objekteve të reja kërkon kohë dhe investime shtesë. Aftësitë e kufizuara mund të akomodohen në tri grupe: persona me aftësi të kufizuara në lëvizje, persona me dëmtime në të parë dhe personat me dëgjim të dëmtuar. Pengesat e zakonshme, për njerëzit me aftësi të kufizuara, janë: komunikimi urban, pengesa në ndërtesa publike dhe ndërtesa të tjera, dizajn i përshtatshëm për elementet urbane dhe enteriere. Kjo do të thotë që duhet të sigurohet qasje në të gjitha ndërtesat dhe përdorim i ndërtesave në mënyrë të pavarur (pa përcjellje) nga e gjithë popullsia e personave me aftësi të kufizuara.

Fjalë kyç: aftësi e kufizuar, dizajn universal, barrierë arkitektonike, qasshmëri për të gjithë.

¹ Medina Spahiu Çeko, PhD Cand., AAB College, Prishtina, Kosovo:
medinaspahiuceko@gmail.com

EU Common Foreign and Security Policy - before and after Lisbon

Mersel Bilalli¹

In parallel with the specific interests of the EU member states, the common EU foreign and security policy has become, after the economy, one of the most important issues of EU domestic policy. One of the main goals of the EU's foreign policy is its aspiration to speak with one voice, that is, for all 27 member states to respond to a specific foreign policy problem in a unified way. But numerous examples from international practice show that the EU is still inferior in this respect. The golden years in terms of a somewhat effective coordination in the construction of the common EU foreign and security policy were especially the years 2002-2013. But in recent years we have serious institutional setbacks in this regard. The causes are numerous and well known. The purpose of this paper is a detailed analysis of the existing situation and the factors that determined this serious stagnation in this area, but also what needs to be done so that the process can be oriented to a cohesive direction.

Keywords: Foreign policy; Common security policy; European Union;

Coordination

¹ Prof. dr. Mersel Bilalli, Fakulteti Juridik/Faculty of Law, AAB College, Prishtina, Kosovo: mersel.bilalli@aab-edu.net

The importance of English in Higher Education in Kosovo

Mirsad Suhodolli¹

Learning English and consequently teaching it has become a necessity not only in the primary and secondary education but also in the higher education in Kosovo and abroad. This is seen in many instances when students who wish to enroll in universities or pursue their master's degree, in our case in Kosovo, are required to master a certain level of English language. This imposes more effort on professors in order to help students achieve their goals be it academic or else for the labor market for finding a job. Furthermore, professors do not only need to teach English included in a particular subject but also be up-to-date with the changes in teaching methodology so as to help students meet the requirements for academic world as well as for the labor market regardless of what the students are majoring in. The research paper to follow will explicitly give more clarification on the importance of English in higher education in Kosovo but in European context by also comparing it to the research conducted by other researchers Europe-wide. This further means that various works will be carefully referred to and further explained by giving new insights into teaching and learning English in Kosovo. Apart from this, the paper is also based on the researcher's experience as a university professor and previously as a secondary school professor which lays the ground for more reliable research.

Keywords: English, teaching , learning / acquiring, method

¹ Dr. Mirsad Suhodolli, Fakulteti i Gjuhëve të Huaja/Faculty of foreign languages, AAB College, Prishtina, Kosovo: mirsad.suhodolli@aab-edu.net

What is the external business perception by foreign investors? A study of foreign firms in Kosovo

Nakije Kida¹

The access of foreign investors to the business environment in developing countries is still unclear. Therefore, the purpose of the research is to provide perceptions of foreign investors about the external environment of Kosovar business. Many factors, including demographic, economic, political, institutional, socio-cultural, legal system, ethical attitudes, xenophobia and networking, are involved in helping to find research issues. The empirical research was conducted through structured questionnaires distributed to 70 foreign investors, randomly selected throughout Kosovo. Primary quantitative data processing was done with Excel, using descriptive statistical analysis. The findings of the study suggest that the political-institutional factors and the legal system are considered as risks related to the activity of foreign investors in Kosovo. While economic factors are partially attractive, socio / cultural factors, ethical attitudes, xenophobia and networking are fully attractive. However, the Kosovar business environment is still attractive to foreign investors, so Kosovar policymaking needs to accelerate the regulation of legal and political / institutional mechanisms in favor of foreign investment.

Keywords: External business environment, economic factors, legal system, xenophobia, foreign investors.

¹ Prof. ass. dr. Nakije Kida, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: nakije.kida@aab-edu.net

Sfidat e Marrëveshjeve mbi Integrimet e Ballkanit Perëndimor në BE

Nazmi Iballi¹

Vendet postkomuniste në proces zhvillimi të shtetit të së drejtës dhe rendit demokratik, hasin në vështirësi relative të ndërtimit të shtetit ligjor dhe të ekonomisë së tregut. Mentaliteti trashëgues i qeverisjes nuk po arrin të artikulojë vlerat reale të reformuara si mundësi inkorporuese sipas kërkesave që dalin nga kërkesat e BE-së, përkatësisht dokumentet e Traktateve Europiane dhe rekomandimeve të përditësuara nga Komisioni Europian. Superstruktura qeverisëse ende është e ndikuar nga e kaluara historikisht tragjike e popujve të Ballkanit Perëndimor dhe e supremacisë që po shpërfaq pengesë në integritet të këtyre vendeve. Liderhipi i vendeve të Ballkanit Perëndimor po has në vështirësi të zbatimit të marrëveshjeve të nënshkruara nën garancitë e Brukselit, Berlinit dhe Washingtonit. Moszbatimi i marrëveshjeve, si ajo e Brukselit dhe Washingtonit (Kosovë-Serbi), Marrëveshja e Berlinit, Marrëveshja e Prespës (Maqedoni Veriore-Greqi), Open Ballkan, CEFTA, si parakushte të dëshmisë së mundësisë së bashkëpunimit bilateral dhe rajonal, nuk po dëshmon se liderhipi i këtyre vendeve ka qasje pragmatike nga e ardhmja e integritetit europian. Ky punim, përmes metodës deskriptive dhe analitike, do të synojë të ndriçojë aspekte të trajtimit të domosdoshmërisë së reformimit ekonomik, tregut të kapitalit, përmirësimit të bilancit tregtar në favor të eksportit, zbatimit të marrëveshjeve sipas klauzolave të interesit reciprok mbi tarifat doganore, tatimit të dyfishtë, këmbimit të mallrave dhe kapitalit, si dhe vlerave të tjera përdoruese si një parakusht i integritetit europian në rrafshin politik-ekonomik.

Fjalë kyç: postkomuniste, marrëveshje, reforma, tarifa, kapital.

¹ Prof. ass. dr. Nazmi Iballi, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: nazmi.iballi@aab-edu.net

Politeness strategies – a means for building women’s identity in Gothic novels

Elena Boshevsk¹ & Silvana Neshkovsk²

Language behavior and identity are interconnected. As linguistic behavior expresses complex social meanings, through it, people indicate the different social groups they identify with, the social roles they embrace, and the conflicting values they sometimes espouse. The paper at hand tackles women’s identity and how it is built in the Anglo-American society through the use of politeness strategies in two historic periods – the nineteenth century and the twenty-first century. For the purposes of this study a literary discourse analysis is performed on one classic and one contemporary Gothic novel, which despite featuring supernatural phenomena, depict a great deal of reality too and reveal a lot about the position of women in society and their customary linguistic behavior in the past and today, respectively. The corpus compiled for the purposes of this study consists of all utterances ascribed to the female characters when they engage in verbal interactions with the other characters in the analyzed novels. The qualitative and quantitative analysis of the utterances is primarily based on the politeness strategies proposed by Brown & Levinson in their politeness theory (1987). The insights gained from the research indicate that women in these two periods use different politeness strategies in addressing their interlocutors, which, in turn, suggests that their perception of their own identity and position in society has undergone tremendous changes from the nineteenth century onwards, from submissiveness, supported by a clear preference for indirect and negative politeness strategies towards emancipation, bolstered by the use of direct and positive politeness strategies.

Keywords: politeness strategies, women’s identity, Gothic novels

¹ Elena Boshevsk, MA student, Faculty of Education - Bitola, "St. Kliment Ohridski," North Macedonia: elena.boshevsk@uklo.edu.mk

² Prof. ass. dr. Silvana Neshkovsk, Faculty of Education - Bitola, "St. Kliment Ohridski," North Macedonia: silvana.neshkovsk@uklo.edu.mk

Europeanization of the polity? The case of Albania

Nysjola Dhoga¹

There is no harmonization between EU members on how to structure their national polity. Scholars agree that other factors or legacies as administrative traditions, political elites, or different policy styles make convergence in this area difficult. However, it is commonly accepted that the way the state institutions are organized can deeply impact their performance and in consequence, it was introduced by SIGMA as one of the principles in assessing the success of the administrative reform in the Western Balkans. The aim, among others, is to build an efficient and coherent institutional framework that avoids overlapping of functions and that creates a balanced system of control. Albania has made notable progress but still struggles to comply with this principle. While the governments have been politically committed to the process of EU integration, the reforms since the beginning of 2000, the new law “On organization and functioning of the State Administration” and the recent effort for a general institutional restructuring haven’t created a rational and accountable institutional set-up yet. Somehow, each reform has overlapped the antecedent bringing mixed up results. This study will try to analyze these reforms and the discrepancies still in place, trying to comprehend the other factors that could have prevailed over the priority of the EU integration process.

Key word: Albania, Europeanization, Polity, Organizational Accountability

¹ Dr. Nysjola Dhoga. Fakulteti i Shkencave Sociale/Faculty of Social Sciences, department of political science, University of Tirana., Albania: nysjola.dhoga@gmail.com

Gjykatat Kushtetuese në demokracitë e reja: mësimet nga Kosova

Përparim Gruda¹

Punimi “Gjykatat Kushtetuese në demokracitë e reja: mësimet nga Kosova” synon të shpjegojë rolin që ka pasur dhe ka gjyqësia kushtetuese në demokratizimin e vendeve. Demokracitë e reja përballen me shumë probleme të adoptimit të standardeve të demokracive të zhvilluara; një nga këto standarde, mbase më i rëndësishmi është instalimi i gjyqësisë kushtetuese. Punimi shqyrton procesin e (ri)vendosjes së gjyqësisë kushtetuese në demokracitë e reja, rolin dhe rëndësinë e këtij mekanizimi në përshpejtimin e demokratizimit të vendit, si dhe efektin konkret të gjyqësisë kushtetuese në mbrojtjen e parimit të kontrollit dhe balancimit të pushteteve dhe të drejtave të njeriut të përcaktuara në kushtetutë. Dekadat që po lëmë pas, kanë parë të ndodhin dy procese të rëndësishme: demokratizimin dhe vendosjen e gjyqësisë stabile. Demokratizimi ka qenë i shoqëruar dhe ka shkuar paralel me vendosjen e gjyqësisë kushtetuese në shumë vende, përfshirë themelimin e gjykatave të reja apo fuqizimin e atyre ekzistuese. Kosova është vendi i ri me një demokraci të re, e cila ka adoptuar një sistem të kontrollit kushtetues nëpërmjet gjykatës kushtetuese. Puna dhe linjat e interpretimit që ajo ka ndjekur në këto pak vite të funksionimit, prodhojnë shumë material për diskutim shkencor, gjë që përbën arsyen kryesore pse kam e zgjedhur Kosovën për fokus të punimit tim.

Fjalë kyç: Gjykatat kushtetuese, demokracitë e reja, të drejtat e njeriut, Kosova.

¹Prof. ass. dr. Përparim Gruda, Fakulteti Juridik/Faculty of Law, University “Isa Boletini,” Mitrovica, Kosovo: perparim.gruda@umib.net

Rules of the Kosovo economy, in relation to the legislation of the European Union

Remzi Smajli¹

The process of building a united Europe is going very slowly, although in most cases it made me an action and an artificial association with the unprincipled rules applied. More than two decades have passed since the idea of establishing the European Union, with the admission of several people to the Western Balkans and the application of different criteria to countries and regions over a long period. Kosovo is one of the countries that is practically far from membership in this union and which still has not done as an initial step, liberalization and visa to exercise Kosovar businesses, not so that you can use the experience and practice of union european. Kosovo, although it has not received the green light for membership in this institution, does not want to stabilize the association signed in 2016, has drafted the most advanced laws and rules of the European Union. My research has not found penalties for the comparability of Kosovo's economic laws and regulations with several different European Union countries and the union's criteria for participating in different time periods. The methodology of use is not researched here, it consists of the presented methods, narrative to give a secondary collected by state institutions and European directives of application of member states and Kosovo to another. Test results to explain whether or not Kosovo has met the economic criteria to be a candidate for membership in the large European family

Keywords: association, stabilization, western balkans, laws, criteria.

¹ Prof. ass. dr. Remzi Smajli, Fakulteti Ekonomik/Faculty of Economics, AAB College, Prishtina, Kosovo: remzi.smajli@aab-edu.net

Media dhe identiteti në epokën e globalizmit

Rexhep Suma¹

Mediet e komunikimit masiv kanë arritën kulmin e zhvillimit teknologjik dhe me këtë zhvillim sikur identitetet dhe kulturat që janë jashtë korporatave gjigante, mbeten të izoluar dhe jokonkurrese në tregun global. Në kushtet dhe rrethanat e demokracisë të cilën Ballkani Perëndimor asnjëherë në historinë e vet nuk e ka shijuar, identitetet kolektive në numër më të madh duhet patjetër ta zvogëlojnë karakterin e vet autoritar (ngaqë ai nuk konsiderohet si burim i lirive dhe i të drejtave) dhe se, përmes koncepteve neoliberalë, ai duhet të na sigurojë të drejtat e barabarta. Në këtë punim do të trajtohet ndikimi që globalizmi bën mbi vlerat identitare kulturore nëpërmjet medieve dhe se shtetet e fuqishme ekonomisht e ushtarakisht “tentojnë” të eliminojnë identitetet e shteteve të dobëta, duke imponuar vlera sociale e kulturore. Andaj, në këtë studim, do të shihet raporti ndërmjet medieve dhe identitetit në epokën e globalizmit dhe çfarë balance ofrojnë mediet në këtë raport. Në këtë studim do të përdoren: metoda deskriptive, analitike e historike. Mediet dhe studimet mbi komunikimin, e sidomos në sferën e shkencave sociale, duhet të intensifikojnë betejën në një fushë që është jo vetëm e gjerë dhe pjellore, por ka një sërë sfidash, si aspekti konceptual, metodologjik, teorik edhe empirik.

Fjalë kyç: medie, globalizim, identitet, subrajonizëm, korporatë.

¹ Prof. ass. dr. Rexhep Suma, Fakulteti i Komunikimit masiv/Faculty of Mass communication, AAB College, Prishtina, Kosovo: rexhep.suma@aab-edu.net

The challenges of the labor market during the pandemic outbreak in Albania

Romina Radonshiqi¹ & Bledar Radonshiqi²

The corona virus has a negative impact as it has increased unemployment and increased labor market problems related to creating and maintaining supportive and healthy environments, which enable a balance between work and personal responsibilities. The pandemic has been a blow to the world economy but in Albania this impact has been greater due to labor market problems. Bankruptcy and financial difficulties of the private sector were accompanied by dismissal. Individuals who worked informally during isolation could not receive any economic assistance from the state. Income from work contributes to the financial well-being of individuals and families so the unemployed category has found it very difficult to respond to economic challenges and problems. The situation became even more difficult for the unemployed individuals who became infected with the coronavirus as medical expenses forced them to spend their savings or even worse to borrow from relatives and friends. Labor market conditions are changing rapidly and this is the reason for the deepening crisis in the labor market. The purpose of the study is to present the labor market situation during the pandemic and its impact on the Albanian families' finances.

Keywords: Pandemic, Labour market, unemployed

¹ Dr. Romina Radonshiqi, Aleksander Moisiu University, Durres, Albania:
Romina.radonshiqi@yahoo.com

² Bledar Radonshiqi, Art director, Milano, Italy: info@blediradonshiqi.it

Zonat ekonomike të Kosovës dhe impakti i tyre në prodhimin e brendshëm bruto (PBB)

Sabri Klaiqi¹

Ky punim hulumton impaktin e zonave ekonomike (ZE) të Kosovës me dy hipoteza: H1: *Zonat ekonomike ndikojnë pozitivisht në rritjen e GDP-së kombëtare* dhe H2: *Zonat ekonomike ndikojnë pozitivisht në tërheqjen e IHD-së*. Për testimin e këtyre hipotezave janë marrë 4 zona ekonomike, të cilat janë plotësisht funksionale në Republikën e Kosovës: Parku i Biznesit në Drenas (PBD), Parku i Biznesit në Mitrovicë (PBM), Parku Teknologjik në Shtime (PTSH) dhe Parku Industrial në Shirokë-Suharekë (PISH-S). Për testimin e dy hipotezave kemi përdorur të dhënat primare me anë të pyetësorit, me 20 pyetje dhe të shpërndara në 64 kompani, si në vijim: 22 pyetësorë në Parkun e Biznesit në Drenas, 21 pyetësorë në Parkun Industrial në Shirokë-Suharekë, 13 prej tyre në Parkun e Biznesit/Industrial në Mitrovicë dhe 8 pyetësorë në Parkun Teknologjik në Shtime, si dhe të dhënat sekondare. Janë ngritur 3 modele ekonometrike në STATA 16 (OLS, Fixed Effect dhe Random Effect) ku me anë të testeve përkatëse (Hausman Test) kemi testuar modelet në mes vete dhe kemi përzgjedhur modelin përfundimtar për testimin e dy hipotezave.

Fjalë kyç: zona ekonomike, impakt ekonomik, PBB, IHD.

¹ Sabri Klaiqi, PhD Cand. Pjeter Budi College, Prishtina, Kosovo: sabri.klaiqi@gmail.com

Teacher education

Salija Bangoji¹

It is a very complex issue in the system of university education and preparation of students for the profession of teacher. Here we mean the systematic action of all participants in teaching activities, all with the aim of achieving a higher level of knowledge and experience, as well as the development of professional competencies of young teachers. Such works enable us to see the effects of students' educational activities and their readiness to actively take on obligations in the teaching process in educational institutions. Although future teachers are educated according to a system in which teaching is largely in line with the principles of the Bologna Declaration, but it is very important to point out that modern teaching is not performed in all classrooms, suitable for studying in the modern world in the XXI century. We have repeatedly pointed out that future teachers should prepare for colleges and that later, without difficulty, they can get involved in modern teaching and face all the challenges and innovations that occur in education. Another important fact related to the teaching profession is the way students are selected. We agree that the best should be chosen, because success in the educational process depends on them. Also, the student, after completing the studies and obtaining the title of teacher, should be constantly professionally improved, all in order to achieve better results in work. This enables the teacher to gain new competencies that will greatly contribute to becoming a modern teacher with everything that a modern school requires of him.

Keywords: teacher education, continuing education, professional development, teacher competencies

¹ Dr. Salija Bangoji, University "Goce Delcev" Faculty of Education - Stip, Northern Macedonia: salija_72@hotmail.com

The role of higher education in the development of society

Tane Dimovski¹ & Ersaan Hamdiu²

Modern society requires a modern system of education. Why is the education chosen one? Because education is a key function of a society. In the 21st century, higher education institutions in the Republic of Northern Macedonia have one of the most important roles in shaping the future of the development of society. By analogy, the parts of the system called society, should be changed to the extent of modernization, which will be able to remain in the same system itself. Studies show that the strong system of higher education is a significant cause of the country's ability to compete in the global market and is crucial for the development of the economy, social well-being and democratic freedom. Therefore, speak in modern society - the modern education system works successfully by modernizing the management system. Permanent socio-economic change, rapid scientific development, and especially the expansion of new technologies assume a competent workforce that is able to effectively participate in social processes and use available technology. First, the concept of connection between knowledge, research and technological development as inseparable components in higher education should be accepted. Developed societies thus become societies that learn, societies that rely on knowledge and in which education is an instrument of overall social development. For these reasons, continuous changes in higher education becomes imperative in the overall socio-economic development of the overall system.

Keywords: Higher Education, Development, Society, Technology

¹ Tane Dimovski, PhD Cand., Fakulteti Ekonomik/faculty of economics, St. Clement of Ohrid University, Ohrid, North Macedonia: tane.dimovski@acrodrom.gov.mk

² Ma. Ersaan Hamdiu, ligjërues/lecturer, The British School of Kosova, Prishtina, Kosovo: ersan.hamdiu@britishschoolkosova.com

Trashëgimia historike dhe kulturore e kultit të Shën Vlashit të Sebastës dhe Manastirit të tij në Shqipëri

Thoma Shkira¹

Qëllimi i këtij punimi është tentativa për të renditur trashëgiminë materiale dhe shpirtërore të Manastirit të vjetër të Shën Vlashit, në fshatin Shënavlash të Durrësit. Kjo përpjekje shqyrton të dhënat historike mbi objektet e kompleksit të Manastirit në fjalë dhe dëshiron të tregojë dhe të nxjerrë në pah kultin shekullor të Shën Vlashit në hapësirën shqiptare, ballkanike dhe europiane. Punimi synon të evidentojë përmasat që zë në shekuj kulti i Shën Vlashit në traditën vendase edhe nëpërmjet Manastirit të Shën Vlashit të Durrësit në Shqipëri. Përmasat e këtij kulti reflektojnë se populli i këtij territori e ka nderuar Shën Vlashin e Sebastës më shumë sesa ndonjë popull tjetër në Europë dhe më gjerë. Gjithashtu, punimi synon të rrëfejë prishjen e Manastirit të Shën Vlashit dhe ndalimit me ligj të çdo besimi dhe praktike fetare gjatë periudhës së komunizmit, duke hulumtuar literaturë të botuar, material arkivor dhe dëshmi të personave të intervistuar. Kulti i pasur i Shën Vlashit përbën trashëgiminë e përbashkët historike dhe kulturore të hapësirës ballkanike dhe një “pasaportë identiteti” drejt orientimit europian.

Fjalë kyç: trashëgimi historike, Manastiri i Shën Vlashit, kulti i Shën Vlashit, trashëgimi europiane

¹ Thoma Shkira, PhD Cand. Lecturer, Logos University College, Tirana, Albania: thoma.thomashkira@yahoo.com

Europeanization as a contributing factor for resolving national issues in Europe

Valon Murati¹

Within the framework of the European integration process, some open conflicts related to the demands for self-determination began to be mitigated. This happened either because of the democratization of states or because of the accommodation of some of these demands. Peoples who have recently sought independence have also used the European project to justify their demands. Thus the projects for Catalan and Scottish independence have had as an additional argument that independent states can survive more easily and safely within a common market and common security framework. The mitigation of conflicts within the framework of European integration under the Franco-German model has also had a positive impact, especially in the case of the Basque Country and Northern Ireland. The democratization of Spain that began in the mid-1970s would have been senseless without an offer for more autonomy for historic peoples such as the Basques and the Catalans. But this democratization did not come only as a Spanish project, but was part of a process in which Spain became part of the great European family. The European project, especially in the context of the relativization of state borders and the concept of 'shared sovereignty', has been extremely useful in the peace process in Northern Ireland. Also, the restoration of peace in the former Yugoslavia would have been unthinkable without the magnetic attraction for the region of the perspective for the European integration of the Western Balkans states. In this context, such a perspective has been and is important for Kosovo as well. The idea of EU integration has made both Kosovo and the Albanians in the Balkans accept many compromises.

Keywords: Europeanization, national issues, Europe, integration

¹ Dr. Valon Murati, PhD Cand., lecturer at Universum College, Prishtina, Kosovo:
valon.murati@gmail.com

Concentration on the banking system in North Macedonia

Valon Ramadani¹ & Kreshnik Bekteshi²

Business environment, competition, globalization and technology developments are the dominating factors that leads the banking system to drive the changes. The Macedonian banking sector is in developing and evolutionary cycle, particularly after the crisis by exhibiting and manifesting several changes over the last years. Most research papers in the banking sector undertake the measurement of the level of concentration as a whole system or industry. The present study examines the evaluation of the banking system concentration from 2015 until 2018. The study arguments this approach by applying the Herfindahl-Hirschman index and the concentration ratio the CR3 and CR5 indicators by estimating and examining the concentration level on five variables or five largest banks in Republic of Macedonia. The study shows that increased levels of concentration are consistent with the increased operations of the banks. Banking system resulted highly concentrated on assets and indicated moderate level of concentration on loans and deposits, where the leading banks or institutions are dominating the banking industry.

Keywords: banking in North Macedonia, concentration of banking system, banking and finance, HHI Index, CR3 and CR5.

¹Valon Ramadani, PhD Cand, valon.ramadani@unt.edu.mk

²Kreshnik Bekteshi, PhD Cand. kreshnik.bekteshi@hotmail.com

Socio-economic environment of the Western Balkan countries as an opportunity to apply a Ricardian capitalism for economic growth and integration into the European Union

Valter Hoxha¹ & Sonila Kamami²

The transition from a centralized economy to a market economy for the countries of the Western Balkans, in the first decade of 1990-2000, was accompanied by major socio-economic disturbance. To help these countries, the European Union has launched a series of financial programs and instruments, also known as the Instrument for Pre-Accession (IPA I, IPA II and IPA III). However, integration into the European Union remains a challenge for the governments of these countries. Today, the Covid-19 pandemic has also impacted the economy by at the same time raising the unemployment rate of these countries. In this context, the application of a “Ricardian” capitalism that enables the creation of a common market, by the governments of these countries, would be not only an opportunity for economic growth, but also a major roadmap for the integration into the European Union. The application of this theory through the use of comparative advantages, requires from these countries a suitable socio-economic environment both in terms of monetary and fiscal policy. To analyse this environment, we have relied on a comparative analysis of socio-economic indicators for these countries. The results show that fiscal and monetary instruments, as well as macroeconomic indicators, enable the application of a Ricardian capitalism which would encourage the creation of a “Mini-Schengen” for the countries of the Western Balkans.

Keywords: Pre-accession instruments; Covid-19; Ricardian capitalism; macroeconomics

¹ Valter Hoxha, Department of Economics, Faculty of Economic Sciences, Mediterranean University of Albania: valter.hoxha@umsh.edu.al

²Department of Civil and Commercial Law, Faculty of Law, “Qiriazi” University College, Albania;
sonila.kamami@gmail.com

Functioning of the Public Relations Office in the Government of Kosovo

Vjollcë Jashanica¹

The aim of this thesis is to show the processes of Government Communication in Kosovo. The focus is on internal communication, including the processes, functions, roles and tasks of the officials, the importance of communication, and its impact on the population. Examples of government communication will be taken from the US and the Republic of Kosovo, through which a comparison will be made of how these two governments communicate from within, but also with their public. Two interviews with communications officers will show in more detail how internal Communication works - between the government and the Public Communication Divisions in the Ministry. The current issue was also discussed, for instance Government Communication with the public during the COVID-19 pandemic. The collection of information of the literature already published on government communication articles, news, books, and the use of government websites, also from two interviews with communication officers, through which we will have a clearer and closer view of government communication processes and functions. Finally, the current state of communication in the Government of Kosovo will be indicated, recommendations for improvements will be given, and concluding discussions will take place.

Keywords: Kosovo Government, government communication, internal communication, Office of Public Relations, Public relations, media

¹ Dr. Vjollca Jashanica, Fakulteti i komunikimit masiv/Faculty of mass communication, AAB College, Prishtina, Kosovo: vjollcejashanica@gmail.com

Evropianizimi në Ballkanin Perëndimor dhe ndërlidhja e tij me moton e “Vëllazërim – Bashkimit”

Vjosa Jonuzi Shala¹

Evropianizimi është sinonim i orientimit perëndimor, i cili, përveç kuptimit gjeografik, nënkupton një proces të shumë mekanizmave, të cilët duhet të ndërveprojnë mes tyre. Ky proces ndërveprues ka të bëjë me përshtatjen e politikave ekonomike dhe sociale, në të cilat përfshihen: politikat mjedisore, arsimore, shëndetësore, konkurrenca në treg, planifikimi hapësinor, politika bankare dhe shumë segmente të tjera. Në kuptim të ndërtimit të identitetit në Ballkanin Perëndimor, evropianizim do të thotë edhe nënshtrim ndaj mënyrës evropiane të jetesës, pranimi i kulturës dhe i qytetërimit evropian. Revolucioni francez shkaktoi kthesën historike, duke u udhëhequr me idenë “liri, barazi, vllazëri” (*Liberté, égalité, fraternité*), e cila dekada më vonë është shndërruar jo vetëm në parim të partive politike (Danimarkë, Mbretëria e Bashkuar) dhe në kategori kushtetuese, por është paraparë edhe në DUDNJ, në nenin 1. Ideja e Revolucionit francez, e modifikuar si “Vëllazërim – Bashkim” ka filluar të proklamohet që nga Lufta e II Botërore në Jugosllavi deri në dekompozimin e këtij shteti. Me gjithë dekadat për sa është proklamuar “Vëllazërim – Bashkimi”, shteti federal u shpartallua në mënyrën më çnjerëzore. Argumenti kryesor i këtij prezantimi është trajtimi i evropianizimi në Ballkanin Perëndimor dhe ndërlidhja e tij me moton e “Vëllazërim – Bashkimit”. Prezantimi do të bazohet në analizën historike, normative dhe krahasuese.

Fjalë kyç: integrim, identitet, histori politike, strategji.

¹ Prof. Ass. Dr. Vjosa Jonuzi-Shala, Fakulteti Juridik/Faculty of Law, AAB College, Prishtina, Kosovo: vjosa.jonuzi-shala@universitetiaab.com

The effect of motivation on employee creativity

Vjosë Latifi¹

The concept of motivating human resources represents one of the most complex challenges in the workplace. This paper will discuss the effect of motivation on employee creativity in Kosovo. Empirical results were achieved through the collection of data which were achieved through the questionnaire. To achieve our main goal, in total 40 employees of the information technology companies in Kosovo have been participated for this study. The fact that motivation is a sensitive issue in the workplace, to maintain privacy of employee's responses are anonymous. The results are reported in terms of motivation, the issue of management, the relationship between management and employees, the level of motivation of employees and creative thinking as an important element of motivation. Furthermore, the research concluded that there is a positive relationship between motivation and creativity in workplace. The study aims to have a positive impact on the human resources sector in Kosovo and management in general. This paper will have scientific and practical relevance for analyzing the role of motivation in fostering employee creativity in the workplace.

Keywords: Human Resources, Management, Motivation, Productivity, Employee

¹ Vjosë Latifi, PhD Cand., Faculty of Business and Economics, South East European University, North Macedonia:

Privatization in post-war Kosovo – legal review.

Xhemazie Ibraimi¹

The main purpose of this paper is to analyze the privatization in Kosovo like a complex legal process of redistribution of social wealth to private individuals or certain enterprises, which will have a long-term impact on Kosovo's economy. The privatization process in Kosovo cannot be compared with the privatizations of countries in the region due to its economic and political specifics. Kosovo Socially Owned Enterprises have been poorly managed by the administration of violent measures and bodies for almost a decade, which period consists of mass dismissals of former employees from their jobs. There is also an ethnic component to this process, as individuals from different communities are of the opinion that past or current discrimination has affected their ability to benefit from privatization. Data analysis concludes on descriptive statistics, analysis of domestic laws, and regulations of UNMIK, reports from World Bank, processed cases, and special chamber court decisions on privatizations. Privatization also raises emotional issues from the past such as: confiscations, nationalizations, the creation of socially owned property and later the transformation of businesses. The study concludes that the process of privatization of socially owned property has caused conflicts between the descendants as property owners before their confiscation or after their transformation. The situation in Kosovo is further complicated by the fact that many property registers have disappeared as a result of the 1999 conflict, where the value of enterprises was degraded where a large number of factories were built for the former Yugoslav space markets, while previous markets had lost and the current market is dominated by products of foreign states. This paper is of great importance for policy makers, officials, scholars as the processing, publication of data and sanctioning will enable this phenomenon that has become a new way of enrichment to be stopped and the state to be built for society and to belong to society.

Keywords: Privatization, Socially Owned Enterprises, Kosovo Privatization Agency, Special Chamber, Legislation, Regulations, UNMIK

¹ Prof. ass. dr. Xhemazie Ibraimi, Fakulteti i Administratës Publike/Faculty of Public Administration, AAB College Prishtina, Kosovo: xhemazie.ibraimi@aab-edu.net

Mes barazisë dhe qasjes afirmative: legjitimiteti i kuotës për përfaqësim gjinor në Kuvend

Prof.ass.dr. Zahir Çerkini¹

Ky punim synon të sqarojë rolin që ka kuota e përfaqësimit gjinor për ndarjen e mandateve në Kuvend, në demokratizimin e një vendi të ri. Standarde të tilla, si kjo e kuotës gjinore, janë prurje të valës së demokratizimit të vendeve që kanë kaluar nga një sistem ish-komunist, ose vende postkonfliktuale. Të drejtat e njeriut, në demokraci, janë themeli i ndërtimit të shtetit dhe qeverisjes. Vota është një e drejtë fundamentale e njeriut. Barazia e saj, qoftë si votë aktive apo votë pasive, është *condicio sine qua non* për të vendosur bazat e një sistemi demokratik. Kuota e përfaqësimit gjinor, në pamje të parë e rrënon këtë barazi, por lloji i demokracisë që përfaqësojnë demokracitë e reja, siç është Kosova -tipi i demokracisë konsociacionale-, e kërkon pikërisht një ndërhyrje të tillë, për të siguruar një “masë kritike” të përfaqësimit politik të çdo lloj grupi që mund të jetë i margjinalizuar. Në këtë temë trajtohet korniza kushtetuese dhe ajo ligjore, e cila garanton minimumin e përfaqësimit gjinor në ndarjen e mandateve për Kuvendin e Kosovës. Po ashtu, jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës në lidhje me rastet e kontestuara të përfaqësimit gjinor, do të jetë objekt i trajtimit në këtë punë shkencore, për të argumentuar shkallën e ndikimit në demokratizimin që bën kuota për përfaqësim gjinor në një demokraci të re.

Fjalë kyç: kuota gjinore, Kuvendi i Kosovës, Demokracia, Gjykata Kushtetuese e Kosovës.

¹ Prof. ass. dr. Zahir Çerkini, Fakulteti Juridik/Faculty of Law, “Isa Boletini.” Mitrovicë, Kosovo: zahir.qerkini@umib.net

Blerjet online si orientim për ndërtim të identitetit perëndimor

Zana Këpuska¹

Pandemia ka qenë pengesë për shumë fusha. Gjatë periudhës kur u morën masat për parandalimin e pandemisë, qytetarët filluan të përdorin shërbimet online. Gjatë pandemisë qytetarët kanë lëvizur në menyrë dinamike drejt kanaleve online dhe, po ashtu, kompanitë janë përgjigjur. Mundësia e vetme për të bërë shopping ishte dhe po vazhdon të jetë blerja online ku njëra ndër masat ishte kufizimi i lëvizjes për qytetarët. Pandemia i dha zhvillim të madh ekonomisë digjitale në gjithë botën, sidomos në Kosovë, ku qytetarët më shumë kanë bërë blerje tradicionale dhe nuk e kishin krijuar ende zakonet për të bërë blerje online. Blerjet online në pandemi e kishin një përparësi tjetër, ku transportin e produkteve të tyre shumica e kishin pothuasje falas. Më parë blerjet online ishin si opsion i fundit nga qytetarët për blerje, ndërsa tani është bërë opsioni primar për blerje. Në këtë punim kemi përdorur metodologjinë e analizës, atë krahasuese e statistikore, për të pasur rezultate të mjaftueshme lidhur me blerjet online. Shumica e njerëzimit blen në internet më shpesh dhe mbështetet në internet për më shumë lajme, informacione që lidhen me shëndetin dhe argëtim digjital, dhe kërkojnë online rreth produkteve të caktuara. Krahas sigurisë, blerja online mbron shëndetin paralel me komoditetin tuaj!

Fjalë kyç: pandemi, blerje online, porosi, kompani, produkte.

¹ Ma. Zana Kepuska, Fakulteti i Administratës Publike/Faculty of Public administration, AAB College, Prishtina, Kosovo: zana.kepuska@aab-edu.net

Negotiating identity during the Macedonia's name change period in media discourse

Zorica Trajkova Strezovska¹

The name is an essential mark of one's identity, and if someone is pressured to change it under any circumstances it would naturally lead to uncertainty, fear, anxiety and doubt, because as Tyler (2010) states: *what is important is not only how an individual sees themselves, but also how they want to be seen by others, and how others see them*. This paper analyses the discursive processes used by the media sources to negotiate and construct the identity of Macedonians in the period before and after the change of the name of the country from the Republic of Macedonia into the Republic of North Macedonia in 2019. Interaction and language are central to the construction, enactment and negotiation of identity. For that purpose a corpus of 20 articles of both pro- and anti-governmental newspaper outlets, written before, during and after the name change were analysed and parallels were drawn in terms of the language used by both media sources to discuss the identity of Macedonian people. The analysis showed that while the pro-governmental media were attempting to portray a new identity of Macedonians in the EU, the anti-governmental ones presented the name-change as a threat to a complete identity loss (Trajkova, 2020). This situation left the Macedonian citizen confused, scared and in doubt of what was right or wrong.

Keywords: *identity construction, name-change issue, newspaper outlets, discursive processes*

¹ Prof. dr. Zorica Trajkova Strezovska, Ss. Cyril and Methodius University, North Macedonia: trajkova_zorica@flf.ukim.edu.mk

Katalogimi në botim (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës - "Pjetër Bogdani"

339.92(497)

Evropianizimi, orientimi perëndimor dhe ndërtimi i identitetit në Ballkanin Perëndimor : libri i abstrakteve = Europeanization, westernization and identity formation in the Western Balkans : Book of Abstracts / organizimi Bujar Demjaha. Europeanization, westernization and identity formation in the Western Balkans Book of Abstracts Prishtinë : Kolegji AAB, 2021. 91 f. ; 24 cm.

Integrimi ekonomik ndërkombëtar – Ballkan

ISBN 978-9951-832-03-8

Aleph [000099023]

ISBN 978-9951-832-03-8

9 789951 832038